

SMMM STAJA GİRİŞ SINAVI

MALİYET MUHASEBESİ

Konu Anlatım Kitapçığı

www.smmmonline.com

+90 850 303 0436

STAJ BAŞLATMA MALİYET MUHASEBESİ

MALİYET MUHASEBESİ

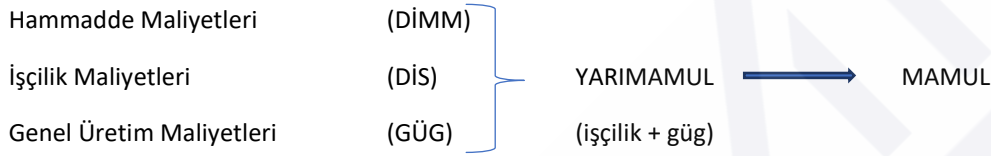
1.ÜNİTE: TEMEL KAVRAMLAR VE MALİYET MUHASEBESİNİN AMAÇLARI

Maliyet Muhasebesi: üretilen mamul ya da hizmetlerin maliyetini oluşturan maliyet türlerinin, oluştuğu yerler ve ilgili oldukları mamul ya da hizmet cinsleri bakımından belirlenmesi ve izlenmesine olanak sağlayan hesap ve kayıt sistemine denir.

Maliyet muhasebesinin amaçları:

1. Üretilen mamul ve hizmetlerin toplam ve birim maliyetlerini hesaplamak,
2. Maliyet kontrolüne olanak sağlamak. Performans (başarı) değerlendirilmesine olanak sağlamak.
3. Geleceğe yönelik planların (bütçelerin) yapılmasına yardımcı olmak,
4. Özel yönetim kararlarına yardımcı olmak.

Mamulün Maliyetini Oluşturan Unsurlar:

Maliyet Muhasebesi ve Finansal Muhasebe ilişkisi

İlgililer		Amaçlar
İşletme içi	Maliyet Muhasebesi	•Üretim maliyetleri •Başarının değerlendirilmesi •Maliyet Kontrolü •Geleceğin planlanması
İşletme dışı	Finansal Muhasebe	•Finansal Raporlama •Başarının Değerlendirilmesi

Finansal Muhasebe	Maliyet Muhasebesi
• Belge düzeni ve yöntemleri yasalara bağlıdır.	• Belge düzeni ve yöntemlerin uygulanmasında yasal zorunluluk yoktur.
• Üçüncü kişilerin ihtiyaç duyduğu bilgiler üretilir.	• Yöneticilerin ihtiyaç duyduğu bilgiler doğrultusunda hazırlanır.
• İşletmenin belirli bir andaki mali durumunu ve faaliyet döneminin sonucunu ortaya koymayı amaçlar.	• Üretilen mamullerin ve yarı mamullerin maliyetlerinin hesaplamayı amaçlar.
• Ticaret işletmelerinde genel muhasebe sisteminin kullanılması yeterlidir.	• Üretim ve hizmet işletmelerinde genel muhasebenin yanı sıra maliyet muhasebesinin de kullanılması gerekir.
• 621 Satılan Ticari Mallar Maliyeti Hs.	• 620 Satılan Mamul Maliyeti Hs.
• Bilanço ve Gelir Tablosu	• Satışların Maliyeti Tablosu

Maliyet Muhasebesi Temel Kavramları:

1. **Varlık:** işletmenin sahip olduğu ekonomik değerlerin toplamıdır.
2. **Harcama:** bir mamul, fayda ve hizmet sağlanması veya herhangi bir edim karşılığı olmaksızın ortaya çıkan bir yükümlülük nedeniyle yapılan ödeme ve borçlanmalardır. İlk madde ve malzeme alımı, makine alımı veya bina alımında yapılan ödemeler ve borçlanmalar bazı örneklerdir.

STAJ BAŞLATMA

MALİYET MUHASEBESİ

3. **Maliyet:** bir mamul veya hizmetin edinilmesi için, o dönem içinde yapılan harcamalarla, daha önceki dönemlerde yapılan harcamalardan o mamul ve hizmetin edinilmesinde katlanılan fedakarlıkların parasal karşılıklarıdır.
4. **Gider:** belli bir dönemin hasılatının elde edilmesi amacıyla kullanılmış, tükenmiş maliyetlerdir. Özetle faydası tükenmiş maliyetlerdir.
- 4.1. **Bilanço Yaklaşımına Göre Gider:** Bir işletmenin belirli bir dönemdeki mamul teslimi veya üretim, hizmet kullanımı veya sürekli ana iş konusuyla ilgili diğer işlemleri sonucunda işletmenin varlıklarında meydana gelen azalışlar veya yükümlülüklerde meydana gelen artışlardır.
- 4.2. **Gelir Tablosu Yaklaşımına Göre Gider:** İşletmenin faaliyetlerini ve varlığını sürdürebilmesi ve bir ekonomik yarar (gelir elde etmesi) sağlaması için belirli bir dönemde kullanıldığı ve tükettiği girdilerin faydası tükenmiş maliyetlerinin hasılatından düşülen kısmıdır.
- Giderden söz edebilmek için gerekli koşullar:**
- a) Ekonomik değerlerde meydana gelen azalış ya da yükümlülüklerde meydana gelen artışın nedeni, işletmenin faaliyetlerinin sürdürülebilmesi ile alakalı olmalıdır,
- b) Varlık maliyetine ait faydanın ölçülebilir ve kesin bir şekilde o dönemde tükenmiş olması gerekir.
5. **Zarar:** varlıkların amaçsız olarak tüketilmesidir. Örneğin, yangın, hırsızlık gibi nedenlerle varlığın yok olması, Hasılat ile gider arasındaki olumsuz farktır. Örneğin, üretilen mamulün maliyetinin satış değerinden yüksek olması.
- 5.1. **Bilanço Yaklaşımına Göre Zarar:** Belirli bir dönemde bir işletmenin özsermayesinde, giderler ve işletmeden çekilen değerler hariç, olağan dışı faaliyetler veya arızı yapılan işlemler ve olaylar sonucunda meydana gelen azalışlardır. Örneğin: Yangın, deprem vb. doğal afetler sonucunda işletme varlıklarında bir azalma meydana geldiğinde özsermayedeki azalma zararı ifade etmektedir.
- 5.2. **Gelir Tablosu Yaklaşımına Göre Zarar:** Belirli bir dönemde işletme faaliyetlerinin sürdürülmesi ve bir gelir elde edilmesi dışında, arızı iş ve olaylardan dolayı kullanılan veya tüketilen varlıkların hasılatından düşülen, yararı tükenmiş maliyetlerdir.

VARLIKLARIN TÜKETİMİ- DÖNÜŞÜMÜ	
Başka bir varlık edinmek için varlık tüketimi	Maliyet
Gelir elde edebilmek için varlık tüketimi	Gider
Üretim amacıyla varlık tüketimi	Maliyet Gideri
Amaçsız olarak varlık tüketimi	Zarar

STAJ BAŞLATMA

MALİYET MUHASEBESİ

ÜNİTE 1 SORULARI: TEMEL KAVRAMLAR VE MALİYET MUHASEBESİNİN AMAÇLARI

1. Bir mal, fayda ve hizmet edinilmesi veya herhangi bir edinim karşılığı olmaksızın ortaya çıkan yükümlülükler nedeniyle yapılan ödeme ve borçlanmalara ne denir?
A) Maliyet
B) Varlık
C) Harcama
D) Gider
E) Zarar
2. Mobilya üreten bir işletmede ağaç fiyatlarının ve marangoz ücretlerinin artacağı beklenmektedir.
Bu durumda aşağıdaki maliyetlerden hangisinde artış meydana gelir?
a) Şekillendirme (dönüştürme) maliyetlerinde
b) Endirekt malzeme giderlerinde
c) Endirekt işçilik giderlerinde
d) Temel (birincil) maliyetlerde
e) Genel üretim giderlerinde
3. Otomasyonun arttığı bir işletmede aşağıdaki maliyet türlerinden hangisinde önemli bir azalış olması beklenir?
a) Enerji giderleri
b) Direkt ilk madde ve malzeme giderleri
c) Direkt işçilik giderleri
d) İşletme malzeme giderleri
e) Endirekt ilk madde ve malzeme giderleri
4. Aşağıdaki harcamalardan hangisi stok maliyetine dahil edilmeyip doğrudan gider olarak kaydedilir?
a) Genel yönetim giderleri
b) Dönüştürme maliyetleri
c) Direkt ilk madde ve malzeme giderleri
d) Direkt işçilik gideri
e) Genel üretim gider
5. Aşağıdakilerden hangisi maliyet muhasebesinin amaçları arasında sayılamaz?
a) En uygun kararın alınabilmesi için yöneticilere maliyetler ile ilgili bilgi sunmak
b) Kalite standartlarını korumak koşul ile gider kontrolü ve maliyet azaltımına olanak sağlamak.
c) Bütçelerin ve geleceğe yönelik planların hazırlanmasına yardımcı olmak.
d) İşletmenin elde ettiği karın doğru bir şekilde dağıtımını sağlamak.
e) Üretilen mamul ve hizmetlerin toplam ve birim maliyetlerini hesaplamak.

STAJ BAŞLATMA MALİYET MUHASEBESİ

6. I. Amortisman giderleri
II. karşılık giderleri
III. ilk madde ve malzeme alımı
IV. makine alımı

Yukarıdaki ifadelerden hangisi/hangileri doğdukları anda bir harcamayı gerektirmeyen, hesaben ortaya çıkan giderlerdir?

- a) Yalnız I
b) Yalnız II
c) Yalnız III
d) I ve II
e) III ve IV

7. Aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

- a) Bir borcun ödenmesi, bir varlığın satın alınması veya bir hizmetten yararlanılması için yapılan ödemeler ve borçlanmalara harcama denir.
b) Harcamanın gidere dönüşmesi için, harcama karşılığında elde edilen yararın, aynı dönemde tüketilmesi gerekir.
c) Varlıkların yangın, hırsızlık vb. nedenlerle yok olması önceden tahmin edilemeyecek bir nedenle tamamen veya kısmen harap olması zarar olarak ifade edilir.
d) Herhangi bir malı veya hizmeti, kullanıldığı veya satıldığı yerde veya durumda elde edebilmek için doğrudan veya dolaylı olarak yapılan harcamalara maliyet denir.
e) Harcama karşılığında edinilen mamul ve hizmetin yararları gelecek dönem veya dönemler de tüketilecekse, harcamalar gidere dönüşmektedir.

STAJ BAŞLATMA MALİYET MUHASEBESİ

2.ÜNİTE: MALİYETLERİN (GİDERLERİN) SINIFLANDIRILMASI

MALİYETLERİN (GİDERLERİN) SINIFLANDIRILMASI			
ÜRÜNLERE YÜKLENMELERİNE GÖRE	FONKSİYONLARINA GÖRE	ÇEŞİTLERİNE GÖRE	FAALİYET HACMİ İLE İLİŞKİSİNE GÖRE
- Direkt Giderler - Endirekt Giderler	7/A Seçeneği	7/B Seçeneği	- Sabit Gider - Değişken Gider - Yarı – Değişken Gider

2.1. ÜRÜNLERE YÜKLENMELERİNE GÖRE GİDERLER:

Belirli bir mamul veya hizmetin üretim maliyetine doğrudan doğruya yüklenip yüklenmemesine göre giderler, direkt ve endirekt olarak bölümlenir.

Direkt Giderler:

Belirli bir mamul veya hizmetin üretim maliyetine doğrudan doğruya herhangi bir dağıtım anahtarına gerek duyulmadan yüklenebilen giderlerdir. 710 DİMM, 720 DİS giderleri gibi.

Endirekt Giderler:

Belirli bir mamul veya hizmetin üretim maliyetine doğrudan doğruya yüklenemeyen, mamul veya hizmetin üretim maliyetine yüklenebilmesi için dağıtım anahtarları gibi ölçüm yöntemleri yardımları ile yüklenebilen giderlerdir. 730 GÜG gibi bazı örnekleri aşağıdaki gibi sayılabilir;

- Endirekt Malzeme: tekstil sektöründe iplik, düğme, mobilya sektöründe çivi, tutkal vb.
- Endirekt İşçilik: ustabaşı ücretleri, ikramiyeler, SGK işveren payları, primler vb.
- Fabrika ısıtma, elektrik, su giderleri
- Fabrika ve/veya makine amortisman giderleri

2.2. FONKSİYONLARINA GÖRE GİDERLER

Fonksiyonlarına göre giderlerin ayırımında tekdüzen hesap planındaki 7/A hesap grubu kullanılmaktadır. Fonksiyonlarına göre kullanılan her bir hesap için bir yansıtma hesabı ve ilgili gider hesabı ile yansıtma hesapları arasında fark olması durumunda kullanılan fark hesaplarını da bünyesinde barındırmaktadır.

7/A Hesap Grubu Hesapları

710 Direkt İlk Madde ve Malzeme Giderleri
720 Direkt İşçilik Giderleri
730 Genel Üretim Giderleri
740 Hizmet Üretim Maliyeti
750 Araştırma Geliştirme Giderleri
760 Pazarlama Satış ve Dağıtım Giderleri
770 Genel Yönetim Giderleri
780 Finansman Giderleri

Borç	7/A Maliyet Hs.	Alacak
	+	-

STAJ BAŞLATMA MALİYET MUHASEBESİ

Yansıtma Hesapları

711 DİMM YANSITMA HS.

721 DİS YANSITMA HS.

731 GÜG YANSITMA HS.

741 HİZMET ÜRETİM GİD. YANSITMA HS.

751 AR-GE YANSITMA HS.

761 PAZ.SAT.DAĞ.GİD. YANSITMA HS.

771 GENEL YÖNETİM GİD. YANSITMA HS.

781 FİNANSMAN GİD. YANSITMA HS.

Bilanço'ya aktarılırlar. 151 Yarı mamuller – Üretim Hesabı'nda birleştirilerek toplanırlar.

Gelir Tablosuna aktarılırlar

Borç	Yansıtma Hesapları	Alacak
.		+

2.3. ÇEŞİTLERİNE GÖRE MALİYETLER

7. MALİYET HESAPLARI (7/B SEÇENEĞİ)

79. Gider Çeşitleri

790. İlk Madde ve Malzeme Giderleri

791. İşçi Ücret ve Giderleri

792. Memur Ücret ve Giderleri

793. Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler

794. Çeşitli Giderler

795. Vergi, Resim ve Harçlar

796. Amortisman ve Tükenme Payları

797. Finansman Giderleri

798. Gider Çeşitleri Yansıtma Hesabı

799. Üretim Maliyet Hesabı

*** not:

- Direkt giderler 7/A seçeneğinde yer alır. 710 DİMM, 720 DİS gibi.
- Finansman Giderleri Hesabı her iki grupta da yer alan tek hesaptır.
- 7/B hesap grubunda tek bir yansıtma hesabı kullanılır. 798 Gider Çeşitleri Yansıtma Hs.

2.4. FAALİYET HACMİNE GÖRE GİDER ÇEŞİTLERİ

Giderler, faaliyet hacmiyle ilişkileri açısından temelde

- Sabit giderler,
- Değişken giderler
- Yarı değişken gider
- Yarı sabit, olmak üzere sınıflandırılır.

Giderlerin bu açıdan gruplanması maliyet hacim kar analizlerinde esnek bütçelerin hazırlanması ve giderlerin kontrolünde büyük önem taşır.

STAJ BAŞLATMA

MALİYET MUHASEBESİ

2.4.1. SABİT GİDERLER:

Üretim miktarı ne olursa olsun toplamda sabit kalan ancak birim başına değişen giderlerdir. Üretim miktarı ile ters orantılıdır. Üretim kapasitesi sıfır olsa dahi karşılanması gereken giderlerdir. Üretim miktarı ile zamandan bağımsızdır ve belirli bir dönem veya üretim sınırları içerisinde sabit kalırlar.

SABİT GİDER (KİRA)	ÜRETİM MİKTARI	BİRİM BAŞINA SABİT GİDER
20.000 TL	10 adet	2.000 TL/adet
20.000 TL	100 adet	200 TL/adet
20.000 TL	1.000 adet	20 TL/adet
20.000 TL	10.000 adet	2 TL/adet
20.000 TL	100.000 adet	0,2 TL/adet

2.4.1.1. Yapısal Giderler (kontrol edilemeyen): işletme yapısına bağlı olarak ortaya çıkan giderlerdir. Sorumlu yöneticinin karar ve faaliyetinden etkilenmeyen giderler ise **kontrol edilemeyen giderdir**. Amortisman giderleri gibi.

2.4.1.2. Programlanmış Giderler (kontrol edilebilen): Sorumlu yöneticinin karar ve faaliyetlerinden önemli ölçüde etkilenen giderler, ilgili bölüm için **kontrol edilebilen giderdir**. Örneğin: reklam giderleri, ar-ge giderleri gibi.

2.4.2. DEĞİŞKEN GİDERLER: Değişken giderler faaliyet hacmindeki değişimlerden etkilenen giderlerdir. Üretim miktarı arttıkça artan, üretim miktarı azaldıkça azalan giderlerdir. Bu giderler birim başına sabittir. Örneğin; yakıt ve enerji giderleri, hammadde, yarı mamul maddeler, direk işçilik giderleri vb. gibi.

2.4.3. KARMA GİDERLER (YARI DEĞİŞKEN GİDERLER): Yarı değişken giderler bir kısmı sabit bir kısmı değişken olan giderlerdir. Yarı değişken giderlerin değişken kısımları faaliyet hacmi arttıkça artar, azaldıkça azalır. Ancak içerdiği sabit giderler nedeniyle faaliyet hacmi sıfıra indirilirse de ortadan kalkmayan giderlerdir. **Örneğin :** Prim usulüyle ödenen işçi ücretleri (işçiye ödenen ücret sabitken primde değişken olduğu için bu sınıfa gider).

2.4.3.1. Karma Maliyet (esnek bütçe) Denklemi:

$$Y = a + b \cdot x$$

y= Toplam Genel Üretim Giderleri

a= Toplam Sabit Genel Üretim Giderleri

b= Birim Değişken Genel Üretim Giderleri

x= Faaliyet Hacmi

2.4.3.2. Karma Maliyetlerin Sabit Ve Değişken Kısımlarına Ayrılmasında Kullanılan Yöntemler:

1. Analitik Yöntem (Endüstri Mühendislik Yöntemi, İş Ölçümü Yöntemi)
2. Muhasebe Yöntemi
3. Matematiksel ve İstatistiksel Yöntem:
 - En Yüksek – En Düşük Noktalar Tekniği
 - Dağılım grafiği yöntemi
 - En küçük kareler yöntemi
 - Çifte ortalamalar yöntemi (yarı ortalamalar)

2.4.4. Yarı Sabit Giderler

Belirli bir üretim hacmi aralığında sabit kalan, fakat bu üretim hacmi aralığı aşıldıkça ani bir sıçrama yaparak artan giderlerdir. Örneğin: ustabaşı ücreti. Kapasite arttıkça ihtiyaç duyulan ustabaşı sayısı da artar.

STAJ BAŞLATMA

MALİYET MUHASEBESİ

ÜNİTE 2 SORULARI: MALİYETLERİN (GİDERLERİN) SINIFLANDIRILMASI

1. Ana faaliyet konusu daire üreterek satmak olan ve maliyetlerini daire başına hesaplayan bir inşaat işletmesinde aşağıdaki maliyet unsurlarından hangisi endirekt üretim gideri olarak değerlendirilemez?
 - a) Dairelerin yapılması esnasında tüketilen su giderleri
 - b) Farklı şantiyelerdeki inşaatları kontrol etmekle görevli olan mühendislerin ücretleri
 - c) Her daire için özel olarak ve ayrı ayrı yaptırılan kapı ve pencere giderleri
 - d) Arsaların alınması esnasında ödenen tapu ve harç giderleri
 - e) İşletmeye ait olan ve farklı inşaatlarda kullanılan makinelerinin amortisman giderleri
2. Aşağıdaki hesaplardan hangisi 7/B Hesap Grubunda yer alan hesaplardan birisi değildir?
 - a) İlk Madde ve Malzeme Giderleri
 - b) Finansman Giderleri
 - c) Amortisman ve Tükenme Payları
 - d) Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler
 - e) Hizmet Üretim Giderleri
3. Aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?
 - a) Belli bir zaman aralığında üretim hacmindeki değişmeye karşın toplam olarak sabit kalan fakat birim başına değişen maliyetlere sabit maliyet denir.
 - b) Faaliyet hacmi durduğunda tamamen ortadan kalkmayan ancak faaliyet hacmine bağlı olarak artan veya azalan giderlere yarı değişken maliyet denir.
 - c) Toplam olarak ele alındığında üretim hacmindeki değişmelere paralel olarak değişen fakat genellikle birim olarak sabit kalan maliyetlere değişken maliyetler denir.
 - d) Belirli bir mamul veya hizmetin üretim maliyetine dağıtım ölçüleri yardımı ile yüklenebilen giderlere endirekt gider denir.
 - e) İşletmenin yapısına bağlı olarak ortaya çıkan ve yöneticilerin kısa dönemde alacakları kararlardan etkilenmeyen, işletmenin faaliyetlerini sürdürebilmesi için yapılması zorunlu olan giderlere programlanmış giderler denir.
4. Yıllık 100.000 makine saati karşılığında bütçelenen 2.000.000 TL tutarındaki genel üretim giderlerinin %30'unun sabit giderlerden oluşacağı tahmin edilmektedir. Yukarıdaki bilgilere göre genel üretim giderlerinin üretim maliyetlerine yüklenmesinde kullanılacak bütçe denklemi aşağıdakilerden hangisidir?
 - a) $Y=100.000+20X$
 - b) $Y=100.000+14X$
 - c) $Y=20X$
 - d) $Y=600.000+14X$
 - e) $Y=600.000+20X$
5. Aşağıdakilerden hangisi, bir üretim işletmesinin maliyetlerini sabit ve değişken olarak ayırıştırırken kullanabileceği yöntemlerden biri değildir?
 - a) Net Satış Değeri Yöntemi
 - b) Grafik Yöntemi
 - c) İş Ölçümü Yöntemi
 - d) En Küçük Kareler Yöntemi
 - e) Muhasebe Yöntemi

STAJ BAŞLATMA MALİYET MUHASEBESİ

6. Aşağıdakilerden hangisi 7/A maliyet seçeneğine göre, fonksiyonel gider hesabı değildir?

- a) Direkt İlk Madde ve Malzeme Giderleri
- b) Amortismanlar ve Tükenme Payları
- c) Direkt İşçilik Giderleri
- d) Genel Üretim Giderleri
- e) Hizmet Üretim Maliyeti

7. I. Faaliyet hacmi arttıkça birim başına düşen gider azalır.

II. faaliyet hacmine bağlı olarak artan veya azalan giderlerdir.

III. birim başına sabit, toplam olarak değişken giderlerdir.

IV. faaliyet hacmi sıfıra düştüğünde bu giderler de kendiliğinden ortadan kalkar.

V. iş hacmiyle aynı yönde ve aynı oranda değişme gösteren giderlerdir.

Değişken giderlerle ilgili olarak yukarıdakilerden hangisi/hangileri yanlıştır?

- a) I, II, III, IV
- b) I, II, III, V
- c) Yalnız I
- d) Yalnız II
- e) Yalnız III

8. Aşağıdakilerden hangisi sabit ve değişken giderlerin saptanmasında kullanılan matematik ve istatistik tekniklerinden birisi değildir?

- a) En küçük kareler tekniği
- b) Sarfiyat tekniği
- c) Grafik tekniği
- d) En düşük ve en yüksek hacimler tekniği
- e) Yarı ortalamalar tekniği

9. Bir işletmenin üretim miktarı 30.000 birim olduğunda toplam sabit maliyeti 120.000 TL ve birim değişken maliyeti 5 TL'dir. Bu işletmenin üretim miktarı 50.000 adet olduğunda birim değişken maliyeti kaç TL olur?

- a) 3
- b) 4
- c) 5
- d) 6
- e) 7

10. Bir işletmenin üretim miktarı 40.000 birim olduğunda toplam sabit maliyeti 400.000 TL ve birim değişken maliyeti 34 TL'dir. Bu işletmenin üretim miktarı 20.000 adet olduğunda toplam sabit maliyeti kaç TL olur?

- a) 200.000
- b) 250.000
- c) 300.000
- d) 350.000
- e) 400.000

STAJ BAŞLATMA MALİYET MUHASEBESİ

3.ÜNİTE: SATIŞLARIN MALİYETİ TABLOSU

Satışların Maliyeti Tablosu işletmelerin dönem içindeki stok hareketlerini, üretim maliyetlerini, satılan mamul maliyetlerini, satılan hizmet maliyetlerini gösteren tablodur. Bilindiği gibi gelir tablosunda satışların maliyeti bölümü bulunmaktadır. Buradaki satışların maliyeti ayrı bir tablo şeklinde düzenlenerek ve hesaplanarak gelir tablosuna ek olarak konulmaktadır. Özetle satışların maliyeti tablosu gelir tablosunun bir eki niteliğindedir.

DİMM HESAPLANMASI	
DÖNEM Başı Direkt İlk Madde ve Malzeme Stoku	+
DÖNEM İçi Direkt İlk Madde ve Malzeme Alışları	+
DÖNEM İçi Direkt İlk Madde ve Malzeme Alış Giderleri	+
DÖNEM İçi Direkt İlk Madde ve Malzeme İadeleri	-
DÖNEM İçi Direkt İlk Madde ve Malzeme İskontoları	-
Kullanılabilir Direkt İlk Madde ve Malzeme	=
DÖNEM Sonu Direkt İlk Madde ve Malzeme Stoku	-
Kullanılan Direkt İlk Madde ve Malzeme Giderleri	=

SATIŞLARIN MALİYETİ TABLOSU	
A- Direkt İlk Madde ve Malzeme Giderleri	+
B- Direkt İşçilik Giderleri	+
C- Genel Üretim Giderleri	+
TOPLAM ÜRETİM MALİYETİ	=
D- Yarı Mamul Kullanımı (-)	+
Dönem Başı Yarı Mamul Stok (+)	
Dönem Sonu Yarı Mamul Stok (-)	
ÜRETİLEN MAMUL MALİYETİ	=
E- Mamul Stoklarında Değişim	+
Dönem Başı Mamul Stok (+)	
SATILABİLİR MAMUL MALİYETİ	=
Dönem Sonu Mamul Stok (-)	
1- SATILAN MAMUL MALİYETİ	=
2- SATILAN TİCARİ MALLAR MALİYETİ	=
Dönem Başı Ticari Mal Stoku (+)	
Dönem İçi Mal Alışları (+)	
Dönem İçi Mal Alış Giderleri (+)	
Alış İadeleri (-)	
Alış İskontoları (-)	
Dönem Sonu Ticari Mallar (-)	
3-SATILAN HİZMET MALİYETİ	
SATIŞLARIN MALİYETİ (1 + 2 + 3)	=

STAJ BAŞLATMA
MALİYET MUHASEBESİ

GELİR TABLOSU	
A-BRÜT SATIŞLAR	
1-Yurt içi Satışlar	
2-Yurt dışı Satışlar	
3-Diğer Gelirler	
B-SATIŞ İNDİRİMLERİ(-)	
1-Satıştan İadeler(-)	
2-Satış İskontoları(-)	
3-Diğer İndirimler(-)	
C-NET SATIŞLAR	
D-SATIŞLARIN MALİYETİ(-)	
1-Satılan Mamuller Maliyeti(-)	
2-Satılan Ticari Mallar Maliyeti(-)	
3-Satılan Hizmet Maliyeti(-)	
4-Diğer Satışların Maliyeti(-)	
BRÜT SATIŞ KÂRI VEYA ZARARI	
E-FAALİYET GİDERLERİ(-)	
1-Araştırma ve Geliştirme Giderleri(-)	
2-Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri(-)	
3-Genel Yönetim Giderleri(-)	
FAALİYET KÂRI VEYA ZARARI	

STAJ BAŞLATMA MALİYET MUHASEBESİ

ÜNİTE 3 SORULARI: SATIŞLARIN MALİYETİ TABLOSU

- Aşağıdakilerden hangisi üretim maliyeti unsurları içerisinde sayılabilir?
 - Genel yönetim giderleri
 - Satış giderleri
 - Reklam giderleri
 - Araştırma ve geliştirme giderleri
 - İşçilik giderleri
- Aşağıdakilerden hangisi işletmelerin ürettiği mal ve hizmetlerin maliyet bedelleri içerisinde yer almaz?
 - İşçilik giderleri
 - Mamullerin satışı sırasında katlanılan nakliye giderleri.
 - İlk madde ve malzeme giderleri
 - Genel üretim giderlerinden mal ve hizmetlere düşen pay
 - Ambalajlı olarak piyasaya arz edilmesi zorunlu olan mamullerde ambalaj malzemelerinin maliyeti.

3. Abc Tekstil işletmesine ait bilgiler aşağıdaki gibidir;

Stok Mevcutları	01 Mayıs	31 Mayıs
Direkt İlk Madde ve Malzeme	10.000	2.000
Yarı Mamul	20.000	1.000
Mamul	15.000	3.000
Endirekt Malzeme	2.500	1.500

Dönem içi Faaliyetler;

Kumaş alımları	: 15.200
Kumaş alı giderleri	: 500
Kumaş alım iadeleri	: 500

Abc tekstil işletmesinde üretimde kullanılan direkt ilk madde ve malzeme maliyeti kaç TL'dir?

- 15.000
 - 21.600
 - 23.200
 - 78.500
 - 80.000
4. Üretilen Mamul Maliyeti : 17.000
Dönembaşı Mamul Maliyeti : 3.000
Dönembaşı Yarı Mamul Maliyeti : 2.000
Satılan Mamul Maliyeti : 15.000

Bu bilgilere göre işletmenin dönem sonu mamul maliyeti kaç TL'dir?

- 2.000
- 3.000
- 4.000
- 5.000
- 6.000

STAJ BAŞLATMA MALİYET MUHASEBESİ

5. Turuncu üretim firmasının dönem içi faaliyetlerine ilişkin maliyet bilgileri şöyledir; Dönem sonu mamul maliyeti 2.000 TL, dönem sonu yarı mamul maliyeti 3.000 TL, dönem başı mamul maliyeti 8.000 TL, dönem başı yarı mamul maliyeti 7.000 TL, satılan mamul maliyeti 20.000 TL.

Bu bilgilere göre Turuncu Üretim Firması'nın dönem içinde katlandığı üretim maliyeti kaç TL'dir?

- a) 3.000
- b) 5.000
- c) 7.000
- d) 9.000
- e) 10.000

6. Xyz işletmesinin mart dönemine ilişkin verileri şöyledir;

Direkt İşçilik Giderleri	18.000	
Dönem Başı Yarı Mamul Stoku	2.000	
Amortisman Giderleri (Üretim)	8.000	
Direkt İlk Madde ve Malzeme Giderler	20.000	
Amortisman Giderleri (Ar-Ge)	5.000	
Endirekt İşçilik Giderleri	3.000	
Pazarlama Satış ve Dağıtım Giderleri	8.000	
Fabrika Binası Sigorta Giderleri	4.000	
Endirekt Malzeme Giderleri	7.000	
Üretimi Tamamlanan Mamul Maliyeti	57.000	

Bu bilgilere göre dönem sonunda stoklarda kalan yarı mamullerin maliyeti kaç TL'dir?

- a) 3.000
- b) 5.000
- c) 7.000
- d) 8.000
- e) 9.000

7. 'ÖZİL' Üretim işletmesinin temmuz dönemine ait bilgileri şöyledir;

Genel Yönetim Giderleri	30.000	
Pazarlama Satış Ve Dağıtım Giderleri	20.000	
Dönem Başı Ticari Mal Stoku	40.000	
Dönem Sonu Ticari Mal Stoku	30.000	
Dönem Başı Mamul Stoku	50.000	
Dönem Sonu Mamul Stoku	40.000	
Dönem Başı Yarı Mamul Stoku	20.000	
Dönem Sonu Yarı Mamul Stoku	30.000	
Direkt İlk Madde Ve Malzeme Giderler	90.000	
Direkt İşçilik Giderleri	60.000	
Genel Üretim Giderleri	70.000	

Bu bilgilere göre, işletmenin döneme ait "Satılan Mamul Maliyeti" kaç TL'dir?

- a) 220.000
- b) 240.000
- c) 260.000
- d) 280.000
- e) 300.000

STAJ BAŞLATMA MALİYET MUHASEBESİ

8. 2019 Haziran döneminde 1.000 adet üretim yapan bir işletmenin gelir tablosu ile satışların maliyeti tablosundaki bazı veriler aşağıdaki gibidir;

Brüt satışlar	: 400.000 TL
Mamul stoklarındaki değişim	: 50.000 TL
Brüt satış karı	: 70.000 TL

Bu bilgilere göre işletmenin birim üretim maliyeti kaç TL'dir?

- a) 180
b) 200
c) 280
d) 300
e) 330
9. ÖZİL işletmesine ait bazı bilgiler şöyledir;
Üretilen mamul maliyeti 120.000 TL, dönem başı mamul maliyeti 40.000 TL, brüt satışlar 100.000 TL, Satıştan iadeler 5.000 TL, dönem sonu mamul maliyeti 60.000 TL, genel yönetim giderleri 15.000 TL, araştırma ve geliştirme giderleri 10.000 TL.

bu bilgiler ışığında ÖZİL işletmesinin brüt satış k/z kaç TL'dir?

- a) 5.000 kar
b) 3.000 kar
c) Başabaş
d) 3.000 zarar
e) 5.000 zarar
10. ABC işletmesinin satıştan iade oranı brüt satışlarının %10'u kadardır. Bu işletmeye ait bazı veriler şöyledir;

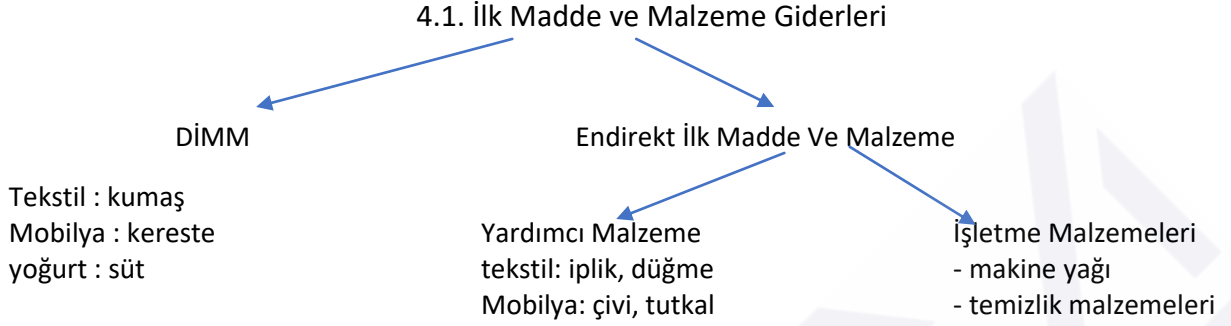
Dönem sonu mamul stokları	: 30.000
Brüt satış karı	: 130.000
Üretilen mamul maliyeti	: 55.000
Brüt satışlar	: 200.000

Bu bilgilere göre işletmenin dönem başı mamul stokları kaç TL'dir?

- a) 45.000
b) 35.000
c) 25.000
d) 15.000
e) 5.000

STAJ BAŞLATMA MALİYET MUHASEBESİ

4.ÜNİTE: İLK MADDE VE MALZEME GİDERLERİ

DİMM Maliyetleri: Üretilen mamulün bünyesine giren, o mamulün temel yapısını oluşturan ve o mamule doğrudan yüklenebilen giderlerdir.

Endirekt İlk Madde ve Malzeme Maliyetleri: Üretilen mamullere doğrudan yüklenemeyen, mamullere yüklenebilmeleri dağıtım anahtarları aracılığıyla yapılan ilk madde ve malzemelerdir. Bu malzemelerin bir kısmı mamulün bünyesine girer (yardımcı malzemeler), bir kısmı ise mamulün bünyesine girmez (işletme malzemeleri).

Yardımcı Malzemeler: Mamulün bünyesine giren ancak temel yapısını oluşturmamayan malzemelerdir.

İşletme Malzemeleri: Mamulün bünyesine girmemekle birlikte üretim sürecinde gerekli olan ve faaliyetlerin aksamadan devam etmesi için kullanılan malzemelerdir.

4.2. İlk Madde ve Malzeme Hareketlerinde Kullanılan Belgeler;

İlk madde ve malzeme İstek Fişi: İlk madde ve malzeme istek fişinde hangi bölümün hangi iş için hangi ilk madde ve malzemeden, ne miktarda aldığı ile ilgili ilk madde ya da malzemeyi teslim eden ve teslim alan kişiler şeklinde bilgiler yer alır.

İlk Madde ve Malzeme Satın Alma İstek Fişi: İlk madde ve malzeme satın alma istek fişleri, atölye şefi ya da ustabaşları tarafından hazırlanıp, tedarik bölümüne gönderilir ve tedarik bölümü, bu belgeleri derleyerek satın alması gereken ilk madde ve malzemelerin nicelik ve niteliğini öğrenir. İlk madde ve malzeme satın alma istek fişinde; istenilen ilk madde ve malzemenin cinsi, hangi bölüm tarafından, ne zamana kadar ve ne miktarda istendiğine ait bilgiler yer alır.

Stok Kartı: Stok kartında; İlk madde ve malzemenin türü, kodu, birim ölçüsü, en az ve en çok stok düzeyi şeklinde ilgili ilk madde ve malzemeyi tanıttıcı bilgiler ile satın alınan, üretime verilen ve kalan miktarlar yer almaktadır.

4.3. İlk Madde ve Malzeme Giderlerinin Değerleme Yöntemleri:

İlk madde ve malzemelerin değerlemesi yapılırken hangi yöntem kullanılırsa kullanılsın ulaşılmak istenen iki bilgi vardır. Birincisi üretime gönderilen malzemelerin maliyeti, ikincisi ise stokta kalan malzemelerin maliyetidir.

4.3.1. Ortalama Maliyet Yöntemi:

Ortalama maliyet yönteminde, ilk madde ve malzemeler için bir ortalama maliyet hesaplanmaktadır. Genellikle bir dönem olarak hesaplanan bu ortalama birim maliyet ile hem stokta kalan malzemeler hem de üretime sevk edilen malzemelerin maliyetleri belirlenmektedir.

STAJ BAŞLATMA MALİYET MUHASEBESİ

4.3.1.1. Tartılı ortalama (ağırlıklı) yöntemi

Örnek;

TARİH	AÇIKLAMA	MİKTAR	BİRİM FİYAT	TOPLAM
01 Kasım	Dönem başı Stok	300	100	
05 Kasım	ALİŞ	200	150	
10 Kasım	Alış	300	200	
15 Kasım	Üretime Sevk	300		
25 Kasım	Üretime Sevk	400		

Stokta kalan malzeme maliyeti ve üretime sevk edilen malzeme maliyetlerini hesaplayınız?

Çözüm:

Alınan miktar		birim mal.		Toplam tutar
300 ad	x	100 TL/adet	=	30.000 TL
200 ad	x	150 TL/adet	=	30.000 TL
300 ad	x	200 TL/adet	=	60.000 TL
800 ad				120.000 TL

Ortalama birim fiyat: 120.000 TL/800adet = 150 TL/adet

Üretime sevk edilen maliyeti : 700 adet x 150 TL/adet (ort. birim fiyat) = 105.000 TL
Stokta kalan malz. Maliyeti : 100 adet x 150 TL/adet = 15.000 TL

4.3.1.2. Hareketli ortalama yöntemi: bu yöntemde her yeni ilk madde ve malzeme alımında ortalama birim maliyet hesaplanmaktadır. Üretime sevk edilen ve stokta kalan malzemelerin maliyetleri bu ortalama birim maliyet kullanılarak hesaplanmaktadır.

Örnek:

TARİH	ALINAN	KULLANILAN
Dönem başı stok	100 ad x 10 TL	
06 Temmuz	100 ad x 20 TL	
15 Temmuz		150 adet
20 Temmuz	450 ad x 25 TL	
30 Temmuz		200 adet

AÇIKLAMA	GİREN	ÇIKAN	KALAN
Dön. başı stok	100 ad x 10 TL = 1.000 TL		100 ad x 10 TL = 1.000 TL
06 Temmuz	100 ad x 20 TL = 2.000 TL		200 ad x 15 TL = 3.000 TL
15 Temmuz		150 ad x 15 TL = 2.250 TL	50 ad x 15 TL = 750 TL
20 Temmuz	450 ad x 25 TL = 11.250 TL		500 ad x 24 TL = 12.000 TL
30 Temmuz		200 ad x 24 TL = 4.800 TL	300 ad x 24 TL = 7.200 TL
		Üret. Sevk mal= 7.050 TL	Stok mal = 7200 TL

4.3.2. İlk Giren İlk Çıkar Yöntemi

Bu yöntemde depoya ilk giren malzemelerin ilk önce üretime gönderildiği varsayılmaktadır. Farklı tarihlerde farklı fiyatlardan alınan malzemelerin değerlendirilmesi yapılırken, üretime gönderilen malzemelerin maliyetleri ambara ilk giren malzeme maliyetleri dikkate alınarak hesaplanmaktadır.

STAJ BAŞLATMA MALİYET MUHASEBESİ

Örnek:

TARİH	AÇIKLAMA	MİKTAR	BİRİM FİYAT	TOPLAM
01 Kasım	Dönem başı Stok	300 adet	100 TL/adet	30.000 TL
05 Kasım	ALİŞ	200 adet	150 TL/adet	30.000 TL
10 Kasım	Alış	300 adet	200 TL/adet	60.000 TL
15 Kasım	Üretime Sevk	300		
25 Kasım	Üretime Sevk	400		

Çözüm:

15 kasımda üretime sevk edilen malzeme maliyeti:

$300 \text{ adet} \times 100 \text{ TL/adet} = 30.000 \text{ TL}$ (1 kasımda alınan malzemeler üretime sevk edilmiştir)

25 kasımda üretime sevk edilen malzeme maliyeti:

$200 \text{ adet} \times 150 \text{ TL/adet} = 30.000 \text{ TL}$ (5 kasımda alınan malzemeler üretime sevk edilmiştir)

$200 \text{ adet} \times 200 \text{ TL/adet} = 40.000 \text{ TL}$ (10 kasımda alınan malzemelerin 200 adedi üretime sevk edilmiştir)

Stokta kalan malzemelerin maliyeti: stokta kalan malzemelerin maliyeti toplam alınan malzeme maliyetlerinden üretime sevk edilenlerin maliyetinin çıkarılması yoluyla da bulunabilir.

Toplam alınan malzemelerin maliyeti – üretime sevklerin maliyeti = stokta kalan malz. Maliyeti

$120.000 \text{ TL} - 100.000 \text{ TL} = 20.000 \text{ TL}$

Stokta kalan malzemelerin maliyeti:

Kasım dönemi boyunca alınan malzemelerin miktarı (300 adet +200 adet +300 adet) 800 adettir. Bu 800 adet malzemenin 700 adedi üretime gönderilmiştir. Gönderme işlemi ilk girenlerden alınacağına göre stokta kalan 100 adet en son alınan malzemelerden kalacaktır. Yani 10 kasımda alınan malzemelerin 100 adedi stoklarımızda kalan malzemelerin miktarıdır.

Stok maliyeti= $100 \text{ adet} \times 200 \text{ TL/ adet} = 20.000 \text{ TL}$ (stok maliyeti)

4.3.3. Son Giren İlk Çıkar Yöntemi:

Bu yöntemde üretime gönderilen ilk madde ve malzemelerin, en son alınan partiden gönderildiği varsayılarak yapılmaktadır. Hesaplama işlemi yapılırken üretime sevk işleminin tarihinden önceki en son alımdan başlanarak ilk tarihe yani geriye doğru malzemeler alınarak hesaplanmaktadır.

Örnek:

TARİH	AÇIKLAMA	MİKTAR	BİRİM FİYAT	TOPLAM
01 Eylül	Dönem başı Stok	150 adet	100 TL/adet	15.000 TL
05 Eylül	ALİŞ	200 adet	150 TL/adet	30.000 TL
10 Eylül	Üretime Sevk	250 adet		
15 Eylül	ALİŞ	400 adet	200 TL/adet	80.000 TL
25 Eylül	Üretime Sevk	350 adet		

STAJ BAŞLATMA

MALİYET MUHASEBESİ

10 Eylül'de üretime sevk edilen 250 adet malzeme maliyeti; 250 adet malzemenin 200 adedi 05 Eylül'de alınan malzemelerden, 50 adedi 01 Eylül'deki dönembaşı stoklardan alınarak üretime sevk edilecektir.

200 adet x 150 TL/Adet = 30.000 TL

50 adet x 100 TL/adet = 5.000 TL

10 Eylül'de üretime sevk edilen malzemelerin maliyeti 30.000 + 5.000 = **35.000 TL** olur.

25 Eylül'de üretime sevk edilen malzemelerin maliyeti: üretime sevk edilecek olan 350 adet malzeme, 15 Eylül'de alınan partiden sevk edilecektir.

350 adet x 200 TL/adet = **70.000 TL**

Stokta kalan malzemelerin maliyeti:

Toplam alınan malzeme maliyeti – üretime sevk maliyeti = stokta kalan malzeme maliyeti

125.000 - 105.000 = 20.000 TL

4.4. Stok kontrol yöntemleri

- Gözle (görsel) kontrol yöntemi
- Çift depo yöntemi
- Sabit sipariş süresi yöntemi
- Sabit sipariş miktarı yöntemi
- ABC yöntemi
- Sıfır stok (JIT) yöntemi
- Malzeme ihtiyaç planlaması (MRP) yöntemi
- En düşük – en yüksek noktalar yöntemi

Optimal Sipariş Miktarı:

Yeniden sipariş verilmesi gereken noktayı gösteren optimal sipariş miktarı, stok bulundurma maliyeti ile sipariş verme maliyeti toplamının en düşük olduğu satın alma miktarıdır.

Optimal sipariş miktarı ile ele alınması gereken bir diğer konu da tedarik süresi ve emniyet stokudur. Tedarik süresi, işletmenin siparişin verilmesinden işletmeye teslimine kadar geçen süreyi kapsarken; emniyet stoku, işletmenin elinde olması gereken en az malzeme stok miktarını gösterir.

STAJ BAŞLATMA MALİYET MUHASEBESİ

İşletmenin (A) Cinsi malzeme ile ilgili günlük kullanımı 10 birim olup, işletme 4 günlük emniyet stoku ile çalışmaktadır. Bu malzeme için tedarik süresi ise, 2 gündür. Optimal sipariş miktarını dikkate alarak örnek incelendiğinde:

Tedarik Süresi (2 gün x 10 birim) : 20 birim

Emniyet Stoku (4 gün x 10 birim) : 40 birim

Optimal Sipariş Miktarı : 400 birim

Bu bilgilere göre stokların miktarı 60 birime düştüğünde işletme yeniden sipariş vermelidir.

Sipariş Verme Sayısı: yıllık ihtiyaç / sipariş miktarı

Sipariş Verme Süresi: 360 / sipariş verme sayısı

Sipariş Verme Maliyeti: Siparişlerin verilışinden madde ve malzemelerin depoya teslimine kadar yapılan bütün giderleri kapsayan maliyetlerdir. Satın alınan kalem sayısına değil, sipariş verme sayısına bağlıdır.

Sipariş verme maliyeti = brm. Malzeme sip. maliyeti x (yıllık talep / bir seferlik verilen sip. Miktarı)

STAJ BAŞLATMA

MALİYET MUHASEBESİ

ÜNİTE 4 SORULARI: İLK MADDE VE MALZEME GİDERLERİ

1. Aşağıdaki stok değerlendirme yöntemlerinden hangisi fiyatların sürekli olarak yükseldiği dönemlerde işletmenin en yüksek brüt satış karını elde etmesini sağlar.
 - a) Son giren ilk çıkar
 - b) İlk giren ilk çıkar
 - c) Tartılı ortalama
 - d) Hareketli ortalama
 - e) Ağırlıklı ortalama
2. Her yeni ilk madde ve malzeme alımında ortalama birim maliyetin yeniden hesaplandığı yöntem aşağıdakilerden hangisidir?
 - a) Son giren ilk çıkar
 - b) İlk giren ilk çıkar
 - c) Tartılı ortalama
 - d) Hareketli ortalama
 - e) Ağırlıklı ortalama
3. Stokların kontrol edilebilmesi amacı ile geliştirilen yöntemlerin temel amacı, ihtiyaç duyulan malzemelerin ihtiyaç duyulduğu anda, ihtiyaç duyulan miktarda ve optimum sermaye maliyeti ile sağlayacak stok düzeylerini belirlemektir.
Yukarıdaki açıklama dikkate alındığında aşağıdaki yöntemlerden hangisi bu amaç doğrultusunda kullanılmamaktadır.
 - a) Malzeme ihtiyaç planlaması (MRP)
 - b) Sabit sipariş süresi yöntemi
 - c) Çift depo yöntemi
 - d) ABC yöntemi
 - e) Kaizen yöntemi
4. Sipariş başına sipariş verme maliyeti: 50.000 TL yıllık talebi 4.000 birim olan bir malzemenin ekonomik sipariş miktarı 1.000 birim olarak hesaplanmıştır.
Bu bilgilere göre malzemenin toplam sipariş verme maliyeti kaç TL'dir?
 - a) 25.000
 - b) 50.000
 - c) 100.000
 - d) 150.000
 - e) 200.000
5. ÖZİL işletmesinin gelecek dönemde ihtiyaç duyduğu malzeme miktarı 20.000 birimdir. Bu işletmede, toplam stok maliyetlerini minimum yapacak ekonomik sipariş miktarı düzeyi 2.000 olarak belirlendiğine göre, bu işletme tarafından kaç günde bir sipariş verilmesi gerekir?
 - a) 36
 - b) 26
 - c) 20
 - d) 10
 - e) 5

STAJ BAŞLATMA MALİYET MUHASEBESİ

6. Bir işletmenin üretimde kullandığı hammaddenin birim fiyatı 10 TL'dir. Bir birim hammaddenin stoklama maliyeti 4 TL ve sipariş verme maliyeti 40 TL'dir.

Bu bilgilere göre, yılda 8.000 adet malzemeye ihtiyaç duyan bir işletmenin ekonomik sipariş miktarının hesaplanabilmesi için kullanılacak formül aşağıdakilerden hangisidir?

- a) $\sqrt{\frac{2 \cdot (8.000) \cdot (40)}{4}}$
- b) $\sqrt{\frac{2 \cdot (8.000) \cdot (10)}{40}}$
- c) $\sqrt{\frac{2 \cdot (8.000) \cdot (40)}{40}}$
- d) $\sqrt{\frac{2 \cdot (8.000) \cdot (4)}{10}}$
- e) $\sqrt{\frac{2 \cdot (8.000) \cdot (10)}{4}}$

7. **ÖZİL** üretim işletmesinin mayıs ayına ilişkin hammadde stok alış bilgileri aşağıdaki gibidir;

1 Mayıs (Dönem Başı Stok)	100 brm x 10 TL	= 1.000 TL
5 Mayıs Alış	200 brm x 12 TL	= 2.400 TL
15 Mayıs Alış	150 brm x 15 TL	= 2.250 TL
25 Mayıs Alış	100 brm x 16 TL	= 1.600 TL
TOPLAM	550 Birim	= 7.250 TL

31 Mayıs tarihinde yapılan sayım sonucunda 110 birim hammaddenin ambarda kaldığı tespit edilmiştir.

Bu bilgilere göre ve ilk giren ilk çıkar yöntemine göre, üretimde kullanılan hammaddenin maliyeti kaç TL'dir?

- a) 1.750
b) 2.250
c) 3.250
d) 5.500
e) 6.000

STAJ BAŞLATMA MALİYET MUHASEBESİ

8. “Mesut” üretim işletmesinin kullandığı A hammaddesine ilişkin bazı veriler şöyledir;

TARİH	AÇIKLAMA	MİKTAR	BİRİM FİYAT	
01 Ağustos	Dönem Başı Stok	70	200	
05 Ağustos	Üretime Sevk	70		
10 Ağustos	Satın Alınan	200	150	
15 Ağustos	Satın Alınan	250	200	
31 Ağustos	Üretime Sevk	300		

Yukarıdaki bilgiler ışığında işletmenin ilk giren ilk çıkar yöntemini kullanarak bulunacak olan dönem sonu stok maliyeti aşağıdakilerden hangisidir?

- a) 10.000
- b) 20.000
- c) 30.000
- d) 40.000
- e) 50.000

9. ÖZİL üretim işletmesinin ürettiği B mamulüne ait Ekim dönemine ilişkin veriler aşağıdaki gibidir.

Üretime Yüklenen Maliyet (Dönemin Üretim Maliyeti)	25.000 TL
Dönem Başı Yarı Mamul Stok Maliyeti	5.000 TL
Dönem Sonu Yarı Mamul Stok Maliyeti	10.000 TL
Dönem Başı Mamul Stok Maliyeti (100 Adet Mamul)	3.000 TL

İşletme bu dönem 500 adet mamulün üretimini tamamlamış ve 300 adet mamulü satmıştır.

FIFO (ilk giren ilk çıkar) yöntemine göre, hesaplanan “satılan mamul maliyeti” kaç TL’dir?

- a) 11.000
- b) 12.000
- c) 13.000
- d) 14.000
- e) 15.000

10. Bir işletmenin bazı verileri şöyledir;

Direkt ilk madde ve malzeme giderleri	20.000 TL	
Direkt işçilik giderleri	25.000 TL	
Endirekt malzeme giderleri (%100 üretim)	8.000 TL	
Endirekt işçilik giderleri (%100 üretim)	6.000 TL	
Sigorta giderleri (%75 üretim, %25 yönetim)	4.000 TL	
Bina amortisman giderleri (%80 üretim, %20 yönetim)	5.000 TL	
Makine amortisman giderleri (%90 üretim, %10 yönetim)	10.000 TL	
Dönem başı yarı mamul stoku	2.000 TL	
Dönem sonu yarı mamul stoku	7.000 TL	

Bu işletmenin elinde dönem başında mamul stoku bulunmamaktadır bu dönem 10.000 adet mamulün üretimi tamamlanmıştır.

Dönem sonunda işletmenin elinde kalan mamul stoku 3.000 adet ise, ortalama maliyet yöntemine göre satılan mamullerin maliyeti kaç TL olur?

- a) 22.000
- b) 33.000
- c) 45.000
- d) 49.000
- e) 52.000

STAJ BAŞLATMA MALİYET MUHASEBESİ

5.ÜNİTE: İŞÇİLİK MALİYETLERİ

İşçilik maliyetleri direkt işçilik maliyetleri ve endirekt işçilik maliyetleri olmak üzere ikiye ayrılır.

5.1.DİREKT İŞÇİLİK MALİYETLERİ (720 DİS): İşletmenin temel üretim konusu oluşturan ürün ya da hizmetin üretilmesinde kullanılan ve ürün ya da hizmetin maliyetine doğrudan doğruya yüklenebilen nitelikteki işçilikler, direkt işçilik olarak adlandırılır. Üretimde kullanılan işçilik;

1. İşletmenin temel üretim konusunu oluşturan ürün ya da hizmetin üretilmesinde kullanılıyorsa
2. Üretilen ürün ya da hizmetin maliyetine doğrudan doğruya yüklenebiliyorsa, direkt işçilik olarak adlandırılır.

Örnek:

- Esas üretim gider yeri esas işçilik maliyetleri
- Fazla çalışma ücretinin normal kısmı,
- Özel siparişin yetiştirilebilmesi için yapılan fazla çalışmalara isabet eden işçilik ücretinin hem normal kısmı hem de zam kısmı,

5.2.ENDİREKT İŞÇİLİK MALİYETLERİ: Üretimde kullanılıp, direkt işçilik maliyetleri dışında kalan ve üretilen ürün ya da hizmetlere doğrudan yüklenemeyen işçiliklere endirekt işçilik denir. Endirekt işçilikleri ortaya çıkaran nedenler:

- Üretimle doğrudan doğruya ilgili olmayan işçilikler.
Örnek: bakım, temizlik, taşıma işlerinde çalışan işçiler.
- Üretilen ürün ya da hizmete doğrudan doğruya yüklenemeyen işçilikler.
Örnek: ustabaşının bir günlük ücretini çeşitli siparişler arasında doğrudan doğruya dağıtmamız mümkün değildir.
- Direkt işçilik niteliğinde iş yapan işçilerin bazı koşullar altında elde ettiği ücretler.
Örnek: işçinin temel işi dışında yaptığı ek işler.
- Direkt işçilik niteliğinde iş yapan işçilerin normal ücretleri dışında elde ettikleri yasal ya da ihtiyari ücret ekleri.
Örnek: hafta tatili, bayram, yıllık izin ücretleri, fazla mesai, çocuk zamları, çeşitli primler verilebilir.

5.3.İŞÇİLİK MİKTARININ BELİRLENMESİNDE KULLANILAN BELGELER

İşçilikler için kullanılan belgeler iki ana grupta incelenebilir;

5.3.1. Her bir işçinin işyerinde geçirdiği toplam zamanı gösteren belgeler;

İşyerinde geçirilen toplam zamanı gösteren belgeler İki alternatif vardır. Biri **otomatik saat kullanımı** ve diğeri **puantaj** usulüdür.

- **İşçi saat (zaman) kartları**, en yaygın kullanım şekli otomatik saat kullanımıdır. İşçinin işyerine hangi saatlerde girip çıktığı dakikası dakikasına kart üzerine işlenmiş olur. Zaman kartı ya da çalışma kartı olarak adlandırılan bu kartlar bir hafta ya da bir aylık dönemler üzerinden hazırlanır.
- **Puantaj usulü**, bu yöntemde yetkili bir görevli, her gün servisleri tek tek dolaşarak işe gelen işçileri devam çizelgesine işler.

5.3.2. Her bir işçinin işletmede bulunduğu toplam zamanı hangi işler üzerinde ne kadarlık sürelerle geçirdiğini gösteren belgeler.

Toplam zamanın hangi işler üzerinde ne kadarlık sürelerle geçirildiğini gösteren belgeler **“işçi çalışma kartı”** ve **“çalışma kartı özeti”** olmak üzere iki başlıkta incelenebilir.

STAJ BAŞLATMA

MALİYET MUHASEBESİ

- **İşçi çalışma kartı**, her bir işçinin işyerinde bulunduğu süreler içinde, hangi gider merkezinde, hangi işler üzerinde ne kadarlık süreyle çalıştığını, boşa geçen zaman ve fazla çalışmaların olup olmadığını gösteren bir belgedir. Bu kartın üzerinde direkt ve endirekt işçilikler ayrı ayrı gösterildiğinden, işçilik maliyetlerinin dağıtılmasında ve maliyet kontrolünde önemli rol oynar. Her bir işçi için düzenlenen işçi zaman kartlarında yer alan bilgiler, tüm işçiler için düzenlenen işçi çalışma kartı özeti üzerinde ayrıntılı olarak gösterilmektedir. İşçi çalışma kartı özetleri ile yevmiye kayıtları oluşturulur.

5.4. Ücret sistemleri: Zaman Temeline göre, Akord Temeline göre ve Primli Ücret Sistemi olmak üzere üç ana başlıkta incelenmektedir.

5.4.1. Zaman temeline göre ücret sistemi: Bu sistemde ödenecek ücretin belirlenmesinde iş başında geçirilen belirli bir zaman ölçüsü hesaplamada temel olarak alınır. Zaman ölçüsü ise; saat, gün, hafta, ay yada yıl olabilir.

Örnek: Saat ücreti 100 TL olan bir işçinin bir günde 8 saat çalışması halinde hak ettiği ücret;

Hak edilen ücret= Çalışma süresi x Saat ücreti

Hak edilen ücret= 8 saat x 100

Hak edilen ücret= 800TL

Zaman temeline göre ücret sisteminin avantajları şunlardır:

- Kolay uygulanabilir ve anlaşılabilir olması
- Çalıştığı sürece işçilere sabit bir geliri garanti etmesi
- Çalışanlar üzerinde zaman baskısı yaratmayacağından özellikle özel dikkat isteyen kaliteli üretim işlerinde rahat çalışma ortamı sağlaması sayılabilir.

Zaman temeline göre ücret sisteminin dezavantajları şunlardır:

- Ödenecek ücret ile yapılan iş arasında ilişki kurulmadığından, çalışanları teşvike yer vermeyen bir sistem olması
- Nezaret ve kontrole daha çok gereksinim duyulması
- Verim yükseldiğinde üretim birimi başına işçilik maliyeti azalırken, verim düştüğünde de birim işçilik maliyetlerinin artması sayılabilir. Sistemin, özel dikkat isteyen kaliteli üretim işlerinde, yürüyen şerit sistemi şeklinde belirli tempoya bağlı çalışılan işlerde ve müstahdemlik gibi iş başında belirli bir sürenin doldurulmasını gerektiren işlerde başarılı bir şekilde kullanılma olanağı vardır.

5.4.2. Akord temeline göre ücret sistemi:

Parça başına ücret sistemi olarak da adlandırılan bu sistem, zaman temeline göre ücret sisteminin tam tersidir. Zaman temelinde ücretin belirlenmesinde işçinin iş başında geçirdiği süre dikkate alınırken, akord temeline göre ücret sisteminde işçinin fiilen gerçekleştirdiği üretim dikkate alınmaktadır.

Akord temeline göre ücret sisteminin avantajları şunlardır:

- Yapılan iş (üretim miktarı) ile ödenen ücret arasında doğrudan ilişkinin var olması
- Üretimi teşvik etmesi ve verimliliği artırması
- Nezaret kontrole fazla gereksinim duyulmaz

Akord temeline göre ücret sisteminin dezavantajları şunlardır:

- İşçileri aşırı çalışmaya sevk ederek; işçilerin aşırı yıpranmasına, üretim kalitesinin düşmesine, iş kazalarının artmasına ve işçiler arasında kırıncı rekabet ve kırıncılıklara yol açabilir.
- Makine, teçhizat, ilk madde, enerji vb. kaynaklarda meydana gelen aksamalara bağlı olarak, işçilerin çalışmadığı durumlarda daha az üretimde bulunma ve buna bağlı olarak hak edilen ücretlerin az olması halinde işçi-işveren arasında problemler ortaya çıkabilir.

STAJ BAŞLATMA

MALİYET MUHASEBESİ

Uygulamada karşılaşılan akord sistemleri şunlardır:

1. **Para Akordu:** Yürürlükteki asgari ücretler ve normal olarak bir saatte üretebilecek ürün miktarı dikkate alınarak hesaplanan ortalama saat ücretine birim başına akord değeri denir. Birim başına akord değeri ile üretim miktarının çarpımı ile bu sistemde ücret hesaplanmış olur.
2. **Zaman Akordu:** Zaman akordunda önemli faktör bir birimin üretilmesi için geçen zamandır. Bu akord zamanı, hareket ve zaman etütleri ile normal çalışma randımanı göz önüne alınarak genellikle dakika cinsinden belirlenir. Hak edilen ücretin hesaplanabilmesi amacıyla, bir birim için dakika olarak belirlenen akord zamanı, üretim miktarı ve akord faktörü ile çarpılmak suretiyle bulunur.
3. **Grup Akordu:** Üretimin grup olarak yapılması zorunlu olduğu durumlarda grup akordu uygulanır. Akord kazancı grup üyeleri arasında genellikle işçilerin normal saat ücretleri dağıtım anahtarı olarak alınmak suretiyle dağıtılır.

5.4.3. Primli Ücret Sistemi Zaman ya da akord temeline dayalı ücret sistemlerinin ortaya çıkardığı sakıncaları azaltmak amacıyla primli ücret sistemi geliştirilmiştir. Bu nedenle primli ücret sistemlerinde işçilere bir yandan zaman temeline dayalı ücretin sağladığı güvence verilirken, diğer yandan da normal üretim düzeyini aştığı takdirde üretimi artıran işçiye yarattığı kazançtan belirli bir oranda pay verilmektedir.

5.5. İŞÇİLİK GİDERLERİYLE İLGİLİ ÖZEL DURUMLAR

İşçilik maliyetleri içinde; bir takım işçilik maliyetlerinin direkt işçilik mi endirekt işçilik mi kabul edeceği, yoksa dönem gideri kabul edilip sonuç hesaplarına mı kaydedileceği şeklinde özellik arz eden konular vardır.

5.5.1. Boşa Geçen Zaman Karşılığı Ücretler: Boşa geçen zamandan kasıt, bir işçinin işinin başında olup da çeşitli nedenlerle üretim faaliyetinde bulunmadan geçirdiği zamanı ifade etmektedir.

5.5.1.1. İşletmenin önleyebileceği nedenler: Boş işçilik karşılığı ödenen ücret, işletmenin önleyebileceği nedenlerle ortaya çıkıyorsa bu tutarlar “Genel Üretim Maliyetine” aktarılacaktır. Örnek;

- Üretim araçlarını bozulması
- İlk madde ve malzemeler ya da yarı mamullerin üretime gönderilmesinde ortaya çıkan aksamalar
- Normal kapasitenin altında üretim yapılıyor olması
- Enerji sıkıntısından ortaya çıkan kısıtlamalar
- İş tanımı ve talimatlarındaki eksiklikler

5.5.1.2. İşletmenin önleyemeyeceği nedenler: İşletmenin önleyemeyeceği nedenlerle ortaya çıktığı belirlenmiş ise bu durumda da dönem zararı olarak kabul edilecek ve “680. Çalışmayan Kısım Gider ve Zararları Hesabı’na” aktarılacaktır. Örnek;

- Grev
- Yangın
- Sel
- Enerji kesintisi
- Doğal afetler

STAJ BAŞLATMA MALİYET MUHASEBESİ

5.5.2. Fazla Çalışma Karşılığı Ek Ödemeler

5.5.2.1. Belirli Bir Siparişin Yetiştirilmesi İçin Yapılan Fazla Çalışma: Bu şekilde yapılan fazla çalışmanın yarattığı maliyet artışı müşteri tarafından kabul ediliyorsa, ek ödeme farkı direkt işçilik olarak kabul edilmelidir. Fazla mesainin zamlı kısmı da **“720 DİREKT İŞÇİLİK GİDERİNE”** yazılmaktadır.

5.5.2.2. Kapasite Eksikliğinden Dolayı Fazla Çalışma: Genel sıkışıklık nedeniyle üretim darboğazını aşmak üzere yapılıyorsa, fazla mesai zammı endirekt işçilik olarak kabul edilip **“730 GENEL ÜRETİM GİDERLERİ’NE”** yazılmaktadır.

5.5.2.3. Boşa Geçen Zamanın Telafisi İçin Yapılan Fazla Çalışma: Fazla mesainin zamlı kısmı **“730 GENEL ÜRETİM GİDERLERİ’NE”** yazılmakta, buradan da **“680 ÇALIŞMAYAN KISIM GİDER VE ZARARLARI HESABINA** alınmaktadır.

5.5.3. Yıllık Ücretli İzin ve İkramiyeler

Ücretli izin ve ikramiyeler G.Ü.G. unsurudur.

İkramiyelerin tahmini kaydı:

730 GÜĞ HESABI 373 MALİYET GİDERİ KARŞILIĞI HS.	XXXX	XXXX
--	------	------

5.5.4. İşçi Kıdem Tazminatı

Genel üretim gideri hesabında muhasebeleştirilirler. Tahmini olarak her aya eşit tutarlarda dağıtılırlar.

Kıdem tazminatının aylık yapılan kaydı:

730 GÜĞ HESABI 472 KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI HS.	XXXX	XXXX
---	------	------

Uzun vadedeki kıdem tazminatının kısa vadeli hesaba aktarılması

472 KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI HS. 372 KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI HS.	XXXX	XXXX
--	------	------

Kıdem tazminatının ödenmesi

372 KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI HS. 100 KASA	XXXX	XXXX
---	------	------

STAJ BAŞLATMA

MALİYET MUHASEBESİ

ÜNİTE 5 SORULARI: İŞÇİLİK MALİYETLERİ

1. I. Esas üretim gider yerlerinde çalışan ve taşıma faaliyetlerini yerine getiren işçilerin aldıkları ücret direkt işçiliktir.
II. mamul üretimi yapan işletmelerde yer alan hizmet üretim bölümlerine (yemekhane, sosyal tesisler, bakım onarım gibi) ait ücretler endirekt işçiliktir.
III. bir üretim işletmesi kapasite yetersizliği nedeniyle sürekli fazla mesai yapıyor ise, üretici işçiler için tahakkuk eden veya ödenen fazla mesai primleri endirekt işçiliktir.
IV. üretim bölümlerinde çalışan yönetici personelin bütün ücret ve maaşları endirekt işçiliktir.
Yukarıda verilen ifadelerden hangileri doğrudur?
 - a) I, II,
 - b) I, II, III,
 - c) I, II, III, IV
 - d) I, III, IV
 - e) II, III, IV
2. **Aşağıda verilen ifadelerden hangisi yanlıştır?**
 - a) İşletmenin temel üretim konusunu oluşturan mamul ya da hizmetin maliyetine doğrudan yüklenebilen işçiliklere Direkt İşçilik denir.
 - b) Bir hafta, on gün veya aylık olarak düzenlenen direkt ve endirekt işçilik ayırımına dikkat edilerek tahakkuk eden işçi ücretlerinin yevmiye kaydına geçirilmesinde temel alınan kar işi çalışma kartıdır.
 - c) Ustabaşı ücretleri tahakkuk ettiğinde, tahakkuk eden tutar genel üretim giderleri hesabında izlenir
 - d) Çok işçi çalıştıran işletmelerde işyerinde geçirilen zamanı göstermek için kullanılan belge işçi zaman (saat) kartıdır.
 - e) Her bir işçinin iş yerinde geçirdiği zamanı, hangi gider merkezinde, hangi işler üzerinde ve ne kadarlık süreyle çalıştığını gösteren belgeye işçi çalışma kartı denir.
3. **Üretim işletmesinde çalışan personel için yapılan yakacak yardımı aşağıdaki belgelerden hangisinde yer alır?**
 - a) Puantaj kartı
 - b) Sipariş takip formu
 - c) Ücret bordrosu
 - d) İşçi çalışma kartı
 - e) Stok kartı
4. **Normal çalışma süresi 8 saat olan bir işçinin, saat ücreti 20 TL olarak belirlenmiştir. İşçi bir çalışma gününde yoğunlaşan talebi karşılayabilmek için 10 saat çalışmış ve %50 fazla çalışma zammı almıştır. Bu işçi için Direkt İşçilik Giderleri Hesabına aktarılması gereken tutar aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?**
 - a) 200
 - b) 220
 - c) 180
 - d) 150
 - e) 120

STAJ BAŞLATMA MALİYET MUHASEBESİ

5. İşletme Mart döneminde normal üretimi ile birlikte özel bir sipariş olarak üretimine başlamıştır. Bu dönemde 80 birim özel sipariş olan AA üretimi ve 200 birim normal üretim olan BB üretimi tamamlanmıştır. Üretimde çalışan işçilerin direkt işçilik saat ücretleri 20 TL/saat ve fazla çalışma primleri %100 olarak belirlenmiştir.

Mart döneminde bu mamullere ait işçilik saatleri aşağıdaki gibidir:

MAMULLER	NORMAL ÇALIŞMA SÜRESİ	FAZLA ÇALIŞMA SÜRESİ	NORMAL BOŞ GEÇEN SÜRE
AA mamulü	200	50	20
BB mamulü	800	100	40

Bu bilgilere göre aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- a) AA mamulü için direkt işçilik giderleri toplamı 15.000 TL'dir?
 - b) BB mamulü için direkt işçilik giderleri toplamı 15.000 TL'dir?
 - c) BB mamulü için direkt işçilik giderleri toplamı 5.000 TL'dir?
 - d) BB mamulü için direkt işçilik giderleri toplamı 20.000 TL'dir?
 - e) AA mamulü için direkt işçilik giderleri toplamı 6.000 TL'dir?
6. Üretim işletmelerinde üretim noktasında çalışan işçilerin (örneğin montaj hattında bizzat üretim faaliyetlerini yerine getiren), işletme yönetiminin kontrolü dışında boşa geçen zamanları için ödenen ücretlerin muhasebeleştirilmesi ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?
- a) Bizzat üretim faaliyetlerini yerine getirdikleri için direkt işçilik gideri olarak muhasebeleştirilmelidir.
 - b) Üretim noktasında çalışsalar bile o süre zarfında üretim yapmadıkları için endirekt işçilik gideri olarak değerlendirilmelidir.
 - c) Üretim yapılmasa bile üretim maliyetlerinin bir parçası olarak değerlendirilmelidir.
 - d) Çalışmayan kısım gider ve zararları kapsamında üretim maliyetine katılmadan zarar olarak muhasebeleştirilmelidir.
 - e) Çalışmayan kısma ait maliyetler genel üretim giderleri olarak muhasebeleştirilmelidir.
7. ÖZİL üretim işletmesinde S1 siparişinin tamamlanabilmesi için X üretim bölümünde 100 saat çalışma yapılmıştır. Yapılan çalışmanın 10 saatlik kısmı söz konusu siparişin tamamlanabilmesi için yapılan fazla mesaiye aittir. Normal çalışma ücreti 40 TL ve fazla mesai zammı ise %50'dir. Bu siparişe ilişkin işçilik giderlerinin muhasebeleştirilmesi ile ilgili durum aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?
- a) 4.200 TL DİS
 - b) 4.200 TL GÜG
 - c) 3.600 TL DİS – 600 TL GÜG
 - d) 3.800 TL DİS – 600 TL GÜG
 - e) 4.000 TL DİS – 400 TL GÜG

STAJ BAŞLATMA MALİYET MUHASEBESİ

8. ABC Üretim İşletmesi çalışanlarına yılda iki defa ikramiye ödemektedir. Önümüzdeki yıl için bütçelenen ikramiye tutarı 60.000 TL olup bunun 30.000 TL'sinin Mayıs ayında, 30.000 TL'sinin ise Kasım ayında ödenmesi planlanmaktadır. Buna göre, her ay yapılacak kayıt aşağıdakilerden hangisidir?
- a) 730 Genel Üretim Giderleri hesabı borçlu, 381 Gider Tahakkukları hesabı alacaklı
 - b) 720 Direkt İşçilik Giderleri hesabı borçlu, 373 Maliyet Giderleri Karşılığı hesabı alacaklı
 - c) 731 Genel Üretim Giderleri Yansıtma hesabı borçlu, 730 Genel Üretim Giderleri hesabı alacaklı
 - d) 730 Genel Üretim Giderleri hesabı borçlu, 373 Maliyet Giderleri Karşılığı hesabı alacaklı
 - e) 151 Yarı Mamul – Üretim hesabı borçlu, 731 Genel Üretim Giderleri Yansıtma hesabı alacaklı
9. Üretim İşletmesi'nde üretim işlemleri ile ilgili söz konusu faaliyet döneminde 100 saat çalışma yapılmıştır. Yapılan bu çalışmanın 20 saatlik kısmı kapasite yetersizliği nedeniyle mesai saatleri dışında gerçekleştirilmiştir. Normal çalışma saatlerinde ödenen saatlik ücret 10 TL ve fazla mesai primi ise %60'tır. Buna göre, işçilik giderleri ile ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?
- a) Tahakkuk eden direkt işçilik tutarı 1.120 TL'dir.
 - b) Tahakkuk eden endirekt işçilik tutarı 1.000 TL'dir.
 - c) Tahakkuk eden direkt işçilik tutarı 1.000 TL'dir.
 - d) Tahakkuk eden endirekt işçilik tutarı 320 TL'dir.
 - e) Tahakkuk eden direkt işçilik tutarı 800 TL'dir.
10. Bir üretim işletmesinde çalışan bir işçinin ne kadar yakacak yardımı aldığı aşağıdaki belgelerden hangisinde yer alır?
- a) Sipariş Takip Formu
 - b) İşçi Ücret Bordrosu
 - c) İşçilik Puantaj Kartı
 - d) İmza Defteri
 - e) İşçi Çalışma Kartı

STAJ BAŞLATMA MALİYET MUHASEBESİ

6.ÜNİTE:KAPSAMINA GÖRE MALİYET SİSTEMLERİ

ASAL (DİREKT) MALİYET	DEĞİŞKEN MALİYET	NORMAL MALİYET	TAM MALİYET
DİMM	DİMM	DİMM	DİMM
DİS	DİS	DİS	DİS
-	DEĞİŞKEN GÜG	DEĞİŞKEN GÜG	DEĞİŞKEN GÜG
-	-	SABİT GÜG*K.K.O.	SABİT GÜG

	ASAL	DEĞİŞKEN	NORMAL	TAM
DİMM	X	X	X	X
DİS	X	X	X	X
GÜG DĞŞKN	-	X	X	X
GÜG SABİT	-	-	SABİT GÜG * K.K.O.	X

K.K.O. (kapasite kullanım oranı) = üretim miktarı / üretim kapasitesi

(ne kadar ürettin/ ne kadar üretebilirdin)

KATKI TİPİ GELİR TABLOSU

Katkı Tipi Gelir Tablosu Katkı tipi gelir tablosu, satılan hizmet-ticari mal-mamul maliyetlerindeki değişken maliyetlerin satış tutarından düşürülerek toplam brüt katkı payına, sonrasında diğer değişken giderlerin de toplam brüt kâr payından düşülerek toplam katkı payına ve nihayetinde sabit maliyetlerin indirilmesi ile net faaliyet karına ulaşılan tablodur.

Katkı tipi gelir tablosu Maliyet-Hacim-Kar Analizleri için gerekli bilgileri verir. Mamul bazında düzenlenmiş katkı tipi gelir tabloları, her bir mamulün kara katkısını ortaya koyarak; mamullerin (sabit genel üretim giderlerinin subjektif dağıtımlarıyla bulandırılmamış) gerçek karlılık görüntüsünün elde edilmesini sağlar. Ayrıca bir mamul için kabul edilebilecek en düşük fiyat, ancak bu tablodaki bilgilere göre belirlenebilir.

Katkı Tipi Gelir Tablosu (Değişken Maliyet Yöntemine Göre)

NET SATIŞLAR

- SATIŞLARIN MALİYETİ (Değişken)

BRÜT KATKI PAYI

- **DEĞİŞKEN DÖNEM GİDERLERİ**
 1. Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri
 2. Genel Yönetim Giderleri
 3. Finansman Giderleri

NET KATKI PAYI

- **SABİT GİDERLER**
 1. Genel Üretim Giderleri
 2. Pazarlama, satış ve Dağıtım Giderleri
 3. Genel Yönetim Giderleri
 4. Finansman Giderleri

KARA KATKI

OLAĞAN KAR ZARAR

DÖNEM K/Z

STAJ BAŞLATMA

MALİYET MUHASEBESİ

ÜNİTE 6. SORULARI: İŞÇİLİK MALİYETLERİ

- ÖZİL Üretim İşletmesi için çeşitli maliyet sistemlerine göre maliyetler aşağıdaki gibi hesaplanmıştır;
Tam Maliyet Sistemine göre 9.000 TL
Değişken Maliyet Sistemine göre 8.000 TL
Normal maliyet sistemine göre 8.500 TL
Asal maliyet sistemine göre 6.000 TL
Bu bilgilere göre işletmede değişken ve sabit genel üretim maliyeti kaç TL'dir?
 - 3.000 TL sabit, 2.000 TL değişken
 - 3.000 TL değişken, 2.000 TL sabit
 - 1.000 TL değişken, 2.000 TL sabit
 - 2.000 TL sabit, 2.000 TL değişken
 - 1.000 TL sabit, 2.000 TL değişken
- Üretim kapasitesi 12.000 birim olan bir işletme dönemde 4.800 birim üretim yapmış ve çeşitli maliyet sistemlerine göre maliyetler aşağıdaki gibi gerçekleşmiştir;
Tam Maliyet Sistemine göre 90.000 TL
Değişken Maliyet Sistemine göre 83.000 TL
Normal maliyet sistemine göre 85.200 TL
Asal maliyet sistemine göre 80.000 TL
Bu bilgilere göre işletmede sabit genel üretim maliyeti kaç TL'dir?
 - 3.200
 - 4.800
 - 7.000
 - 8.000
 - 9.600
- Bir üretim işletmesi %80 kapasite ile çalışmaktadır. Mamulün direkt ilk madde ve malzeme maliyeti 40.000 TL, direkt işçilik giderleri 12.000 TL, değişken genel üretim maliyeti 13.000 TL ve tam maliyeti 90.000 TL'dir.
Mamulün normal üretim maliyetine yüklenecek sabit genel üretim maliyeti ne kadardır?
 - 15.000
 - 16.000
 - 17.000
 - 20.000
 - 22.000

STAJ BAŞLATMA MALİYET MUHASEBESİ

4. İşletmede üretim döneminde 20.000 adet mamul üretilmiştir. Bu dönemde üretim giderlerine ilişkin bilgiler şöyledir;
DİMM Giderleri	60.000 TL
DİS Giderleri	110.000 TL
GÜG	90.000 TL
TOPLAM	260.000 TL

90.000 TL olarak belirlenen genel üretim giderlerine ilişkin şu bilgilerde elde edilmiştir;

Değişken GÜG	60.000 TL
Sabit GÜG	30.000 TL

İşletmede maliyetler hesaplanırken değişken maliyet yöntemi kullanıldığı biliniyorsa, mamulün birim maliyeti kaç TL'dir?

- a) 11,5
b) 10
c) 8,5
d) 6
e) 4
5. Değişken maliyet yöntemini kullanan bir işletmenin ilgili döneme ait toplam maliyet verileri şöyledir;
DİMM	130.000
DİS	138.000
GÜG	80.000 (%60 sabit, %40 değişken)
- Dönemde 2.000 birim mamul üretilmiş ve bunun 1.600 birimi satılmıştır.
Mamulün satış fiyatı 170 TL/birim 'dir.
- Bu bilgilere göre ilgili dönemde birim başına katkı payı kaç TL'dir?**
- a) 10
b) 15
c) 20
d) 25
e) 30
6. Tam maliyet sistemine göre toplam maliyetin 40.000 TL olduğu bir işletmede direkt maliyetler toplamı 24.000 TL'dir. Aynı işletmede maliyetler değişken maliyet sistemine göre hesaplandığında değişken genel üretim maliyeti, değişken maliyet sistemine göre toplam maliyetin %20'si kadardır. **Buna göre 1.000 birim üretim yapan işletmede değişken maliyet sistemine göre birim maliyet kaç TL'dir?**
- a) 22
b) 25
c) 28
d) 30
e) 35
7. Bir işletme kapasitesinin %75'ini kullanmaktadır. Bu işletmenin bazı bilgileri de şöyledir; Direkt ilk madde ve malzeme maliyeti 15.000 TL, mamulün tam üretim maliyeti 33.000 TL, değişken maliyeti 29.000 TL ve direkt maliyetleri 21.000 TL'dir.
- Bu bilgilere göre mamulün normal üretim maliyeti kaç TL'dir?**
- a) 28.000
b) 29.000
c) 30.000
d) 31.000
e) 32.000

STAJ BAŞLATMA MALİYET MUHASEBESİ

8. Özil işletmesine ait bazı bilgiler şöyledir;

Aylık kapasite:	6.000 birim
Üretim miktarı:	4.000 birim
DİMM:	800.000 TL
DİS:	600.000 TL
GÜG:	400.000 TL
Güg Değişken:	240.000 TL
Güg Sabit:	160.000 TL

Bu bilgiler ışığında işletmenin Asal Maliyet Yöntemine göre üretim dönemine ilişkin birim üretim maliyeti kaç TL'dir?

- a) 150
b) 250
c) 350
d) 450
e) 500
9. Aylık üretim kapasitesi 4.000 birim olan bir işletmenin ilgili dönemdeki üretim miktarı 1.000 birimdir. İlgili dönemde birim mamul maliyetleri tam maliyet yöntemine göre 45 TL, değişken maliyet yöntemine göre ise 35 TL'dir.

Bu bilgilere göre işletmenin normal maliyet yöntemine göre ilgili aydaki üretim maliyet kaç TL'dir?

- a) 35.000
b) 37.500
c) 40.000
d) 42.500
e) 45.000
10. Birlik üretim işletmesinin üretim maliyetlerine ilişkin verileri aşağıdaki gibidir;

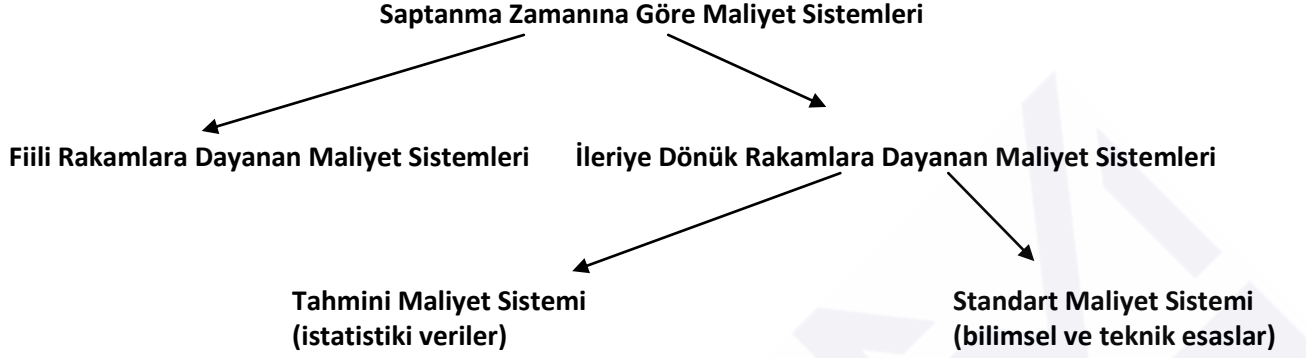
DİMM Maliyetleri:	25.000
Sabit DİS Maliyetleri:	30.000
Değişken DİS Maliyetleri	15.000
Değişken GÜG	30.000
Sabit GÜG	6.000
Genel Yönetim Giderleri	20.000 (sabit)
Ar-Ge Giderleri	25.000 (değişken)
Toplam Satışlar	100.000

İşletme 1.000 birim mamulün tamamını satmıştır. Bu bilgilere ve değişken maliyet yöntemine göre işletmenin net katkı payı kaç TL'dir?

- a) 5.000
b) 10.000
c) 15.000
d) 25.000
e) 30.000

STAJ BAŞLATMA MALİYET MUHASEBESİ

7.ÜNİTE: SAPTANMA ZAMANINA GÖRE MALİYET SİSTEMLERİ

Fiili Maliyet Sistemi: fiili maliyet sistemi üretim maliyeti hesaplanırken, üretim dönemi içinde gerçekleşen veya tahakkuk eden maliyetler kullanılır. Üretimin maliyetini hesaplayabilmek için giderlerin fiilen ortaya çıkması gerekir. Üretimle ilgili bazı genel üretim giderlerinin ancak üretim gerçekleştirildikten sonra ortaya çıkması fiili maliyet sisteminin dezavantajıdır. Fiili maliyetlerle birlikte, kısmen tahmini maliyetlere de yer verilmesi bu dezavantajı ortadan kaldırılabılır. Fiili maliyet sistemi; maliyetlerin ne olduğunu gösterir ne olacağını veya ne olması gerektiğini göstermez. Bu durum maliyet muhasebesinin temel amaçlarından olan maliyet kontrolünü gerçekleştirmede, verimin ve verimliliğin arttırılmasında, israfın önlenmesinde yetersizdir.

Tahmini Maliyet Sistemi: Tahmini maliyetler, üretim faaliyetlerine başlanmadan önce saptanan ve fiili maliyetlerin ne olacağını gösteren maliyetlerdir. Üretim başlamadan önce maliyetlerin ne olacağı tahmin edilir ve maliyetlerin hesaplanmasında bu tahmini maliyetler kullanılır. Üretim maliyeti tahmini olarak hesaplanırken gerçekleşen (fiili) giderler de işletme tarafından izlenir. Dönem sonunda, gerçekleşen giderler ile üretime yüklenen giderler karşılaştırılır. Ortaya çıkan farklar değerlendirilir. Bu yöntemle planlar ve bütçeler hazırlanabilir ancak işletmedeki verimi ve verimliliği ölçmek mümkün değildir.

Standart Maliyet Sistemi: Standart maliyetler, belli bir faaliyet düzeyinde ve belli koşullar altında mamulün maliyetini oluşturan direkt ilk madde ve malzeme giderleri, direkt işçilik giderleri ve genel üretim giderlerinin bilimsel esaslara göre önceden saptanan maliyetleridir.

Her bir maliyet unsuru için standart maliyetler ayrı ayrı hesaplanır ve bu maliyetler üretimin maliyetini hesaplamak için kullanılır. Üretim maliyeti olması gereken tutarlarla hesaplanırken gerçekleşen (fiili) giderler de işletme tarafından izlenir. Dönem sonunda standart maliyetlerle gerçekleşen (fiili) maliyetler karşılaştırılır ve farklar hesaplanır. Fiili maliyetlerin değerlendirilmesinde ve gerekli önlemlerin alınmasında standart maliyetler esas alınır”.

Hesap Planı Gider ve Fark Hesapları

710 DİMM
711 DİMM Yansıtma Hesabı
712 DİMM Fiyat Farkı
713 DİMM Miktar Farkı
720 DİS
721 DİS Yansıtma Hesabı
722 DİS Ücret Farkı
723 DİS Süre Farkı
730 GÜG
731 GÜG Yansıtma Hesabı
732 GÜG Bütçe Farkı
733 GÜG Kapasite Farkı
734 GÜG Verimlilik Farkı

Borç	Fark Hesapları	Alacak
Olumsuz Farklar		Olumlu Farklar
	Fiili > Standart = olumsuz Fiili < Standart = olumlu	
	sonuç (+) = olumsuz sonuç (-) = olumlu	

STAJ BAŞLATMA MALİYET MUHASEBESİ

DİMM Farkları:

Dimm Miktar Farkı = (Fiili Miktar – Standart Miktar) x Standart Fiyat

Dimm Fiyat Farkı = (Fiili Fiyat – Standart Fiyat) x Fiili Miktar

DİS Farkları:

Dis Süre Farkı = (Fiili Süre – Standart Süre) x Standart Ücret

Dis Ücret Farkı = (Fiili Ücret – Standart Ücret) x Fiili Süre

GÜG Farkları:

Bütçe Farkı = Fiili GÜG – Fiili Çalışma Süresinde Bütçelenen GÜG

Verimlilik Farkı = (fiili çalışma süresinde – fiili üretim karşılığı standart çalışma süresinde)
bütçelenmiş GÜG bütçelenmiş GÜG

veya

Verimlilik farkı = (fiili çalışma hacmi – fiili çalışma standart çalışma hacmi) x standart değişken
GÜG yükleme oranı

Kapasite farkı = (Standart Çalışma Süresinde Maliyete Yüklenen Standart GÜG)
Bütçelenen GÜG -

*** parantezin dışı parasalsa standart alınacak.

Fiili GÜG > Tahmini (Bütçelenen) GÜG = eksik yükleme

Fiili GÜG < Tahmini (Bütçelenen) GÜG = fazla yükleme

Fiili GÜG ile Tahmini GÜG arasında çıkan farklar 151 Yarı mamuller – Üretim Hs, 152 Mamuller Hs ve 620 Satılan Mamuller Maliyeti hesapları arasında tutarlarına oranlanarak dağıtılır.

730 GÜG

730 GÜG Yansıtmaya

Eksik yükleme için yevmiye kaydı;

731 GÜG YANSSITMA HESABI	XXX	
620 SATILAN MAMUL MALİYETİ	XXX	
151 YARIMAMULLER ÜRETİM	XXX	
152 MAMULLER	XXX	
730 GENEL ÜRETİM GİDERLERİ		XXX

Fazla yükleme için yevmiye kaydı;

731 GÜG YANSSITMA HESABI	XXX	
620 SATILAN MAMUL MALİYETİ		XXX
151 YARIMAMULLER ÜRETİM		XXX
152 MAMULLER		XXX
730 GENEL ÜRETİM GİDERLERİ		XXX

STAJ BAŞLATMA MALİYET MUHASEBESİ

ÜNİTE 7 SORULARI: SAPTANMA ZAMANINA GÖRE MALİYET SİSTEMLERİ

1. ABC üretim işletmesinin nisan ayında üretilen 2.000 adet X mamulüne ilişkin standart ve fiili verileri aşağıdaki gibidir;

	STANDART	FİİLİ
Dimm Birim fiyatı	10 TL	11 TL
Dimm birim miktarı	8 KG	10 KG

Bu bilgilere göre direkt ilk madde ve malzeme için hesaplanacak fiyat farkı aşağıdakilerden hangisidir?

- a) 10.000 olumsuz
 - b) 10.000 olumlu
 - c) 20.000 olumsuz
 - d) 20.000 olumlu
 - e) 15.000 olumlu
2. Tekdüzen muhasebe sistemi 7/A Fonksiyon Esasına göre hesaplarını tutan ve fiili maliyet sistemini kullanan bir işletmede, direkt işçilik giderleri aşağıdaki hesaplardan hangisinin alacağına kaydedilerek üretime yüklenir?
- a) DİG bütçe farkı Hesabı
 - b) DİG Hesabı
 - c) DİG yansıtma Hesabı
 - d) GÜG Hesabı
 - e) GÜG Yansıtma Hesabı

3. Standart maliyet sistemini kullanan işletmenin standart maliyet kartı şöyledir;

DİMM Maliyeti	4 kg x 10 TL = 40 TL
DİG	2 dis x 12 TL = 24 TL
GÜG	2 dis x 14 TL = 28 TL

Bu dönemde üretilen mamul miktarı 14.000 birimdir. Bu üretim için 60.000 kg direkt ilk madde ve malzeme birim fiyatı 12 TL'den satın alınmış ve bunun karşılığında 720.000 TL tutarında müşteri çeki ile ciro edilmiştir. Satın alınan direkt ilk madde ve malzemenin 55.000 kg'ı kullanılmıştır.

Bu bilgilere göre direkt ilk madde ve malzeme miktar sapması kaç TL'dir?

- a) 10.000
 - b) 12.000
 - c) 48.000
 - d) 110.000
 - e) 112.000
4. Mavi üretim işletmesinin mayıs ayında üretilen 300 adet AA mamulüne ilişkin standart ve fiili verileri şöyledir;

	STANDART	FİİLİ
BİRİM DİMM FİYATI	20 TL	22 TL
BİRİM DİMM MİKTARI	10 Kg	8 Kg

Bu bilgilere göre direkt ilk madde ve malzeme giderlerine ilişkin miktar farkı aşağıdakilerden hangisidir?

- a) 44.000 olumsuz
- b) 34.000 olumlu
- c) 14.000 olumsuz
- d) 12.000 olumsuz
- e) 12.000 olumlu

STAJ BAŞLATMA MALİYET MUHASEBESİ

5. Standart maliyet yöntemini uygulayan işletmenin standart maliyet kartından alınan bilgiye göre 3 Kg direkt ilk madde kullanılarak 1 birim mamul üretilmesi ve 1 birim mamulün direkt ilk madde giderinin 450 TL olması gerekmektedir.

Üretim döneminde 59.000 Kg direkt ilk madde kullanılarak 20.000 birim mamul üretilmiş ve toplam direkt ilk madde gideri 9.440.000 TL olarak ortaya çıkmıştır.

Bu bilgilere göre işletmenin direkt ilk madde farkı aşağıdakilerden hangisidir?

- a) 590.000 TL olumsuz fiyat farkı, 150.000 TL olumlu miktar farkı
 - b) 590.000 TL olumlu fiyat farkı, 150.000 TL olumsuz miktar farkı
 - c) 650.000 TL olumsuz fiyat farkı, 210.000 TL olumlu miktar farkı
 - d) 650.000 TL olumlu fiyat farkı, 210.000 TL olumsuz miktar farkı
 - e) 720.000 TL olumsuz fiyat farkı, 210.000 TL olumlu miktar farkı
6. I. Olumlu fark veren hesaplar kapanış kaydında borçlandırılır
II. olumlu fark veren hesaplar kapanış kaydında alacaklandırılır.
III. olumsuz fark veren hesaplar kapanış kaydında borçlandırılır.
- Standart maliyet sisteminin muhasebeleştirilmesi ile ilgili yukarıdaki ifadelerden hangisi/hangileri doğrudur?**
- a) I ve II
 - b) II ve III
 - c) Yalnız I
 - d) Yalnız II
 - e) Yalnız III
7. İşletmede bir adet X mamulü üretebilmek için standart olarak 4 direkt işçilik saati sarf edileceği ve standart direkt işçilik saat ücretinin 5 TL olacağı planlanmıştır. 2019 mayıs döneminde üretilen 9.000 adet X mamulü için 37.500 DİS çalışılmıştır. Gerçekleşen direkt işçilik gideri 185.625 TL'dir.

Bu bilgilere göre direkt işçilik süre farkları hesabına kaydedilecek tutar kaç TL'dir?

- a) 1.500
- b) 2.000
- c) 4.500
- d) 6.000
- e) 7.500

8. Kanarya üretim işletmesinde haziran döneminde üretilen toplam 50.000 TL olumlu direkt işçilik farkı oluşan V mamulünün üretimine ilişkin standart ve fiili maliyet bilgileri şöyledir;

	STANDART	Fiili
SÜRE	6	5
SAAT ÜCRETİ	100	?
ÜRETİM MİKTARI		1000

Bu bilgilere göre işletmenin birim başına gerçekleşen fiili saat ücreti aşağıdakilerden hangisidir?

- a) 100
- b) 110
- c) 120
- d) 130
- e) 140

STAJ BAŞLATMA MALİYET MUHASEBESİ

9. Standart maliyet sistemini uygulayan bir işletmede şöyle bir yevmiye kaydı yapılmıştır;

711 DİMM Yansıtma Hs.	152.000	
712 DİMM Miktar Farkı Hs.	8.000	
710 DİMM Giderleri Hs.		156.000
713 DİMM Giderleri Fiyat Farkları Hs.		4.000

Yukarıdaki kayda göre aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- a) DİMM giderlerinde toplam sapma 4.000 TL olumludur.
- b) DİMM giderlerinde toplam sapma 4.000 TL olumsuz fiyat sapması vardır.
- c) Üretimin standart maliyeti 156.000 TL'dir.
- d) DİMM Giderlerinde toplam sapma 4.000 TL'dir.
- e) DİMM Giderlerinde 8.000 TL olumlu miktar sapması vardır.

10. Standart maliyet sistemini kullanan işletmede dönem başı ve dönem sonu yarı mamul ve mamul stoku bulunmamaktadır. Dönem sonu itibari ile olumlu sapmalar toplamını 500.000 TL olumsuz sapmalar toplamını 1.400.000 TL olarak hesaplayan işletmenin dönem sonunda Satılan mamuller Maliyeti hesabı 10.000.000 TL kalan vermektedir.

Bu bilgilere göre fark hesaplarının kapatılması amacıyla yapılacak muhasebe kaydı ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- a) Satılan mamuller maliyeti hesabı ve olumlu fark veren hesaplar alacaklandırılır.
- b) Satılan mamuller maliyeti hesabı ve olumsuz fark veren hesaplar alacaklandırılır.
- c) Satılan mamuller maliyeti hesabı ve olumlu fark veren hesaplar borçlandırılır.
- d) Satılan mamuller maliyeti hesabı ve olumsuz fark veren hesaplar borçlandırılır.
- e) Satılan mamuller maliyeti hesabı borçlandırılır, olumlu ve olumsuz fark veren hesaplar alacaklandırılır.

STAJ BAŞLATMA MALİYET MUHASEBESİ

8.ÜNİTE: SAPTANMA ŞEKİLLERİNE GÖRE (ÜRETİM TEKNİĞİNE GÖRE) MALİYET SİSTEMLERİ

-SİPARİŞ MALİYET SİSTEMİ-

Sipariş maliyet sisteminde, belli partiler halinde üretim yapan ve her partide diğer partiden farklı tür veya nitelikte mamuller üreten işletmelerde, her bir mamul veya mamul grubunun maliyetlerini ayrı ayrı saptayabilmek için kullanılan bir yöntemdir.

Sipariş maliyet sistemini uygulayan işletmeler müşterilerinin özel isteklerine göre üretim yapıp bunun maliyetini hesaplamak durumunda olsalar bile, bazı durumlarda belirli bir üretim programına göre özellik arz eden mamullerden veya mamul grubundan kısa bir stoklama süresinden sonra satılmak üzere belirli miktarlarda (partilerde) üretim yapabilir. Bu tür üretim biçimini seçen işletmeler de sipariş maliyet sistemini kullanabilirler.

SAPTANMA ŞEKLİNE GÖRE MALİYET SİSTEMLERİ	
1. SİPARİŞ MALİYET SİSTEMİ	2. SAFHA (EVRE) MALİYET SİSTEMİ
- Partiler halinde üretim yapılır	- Yığın (kitle), seri üretim yapılır.
- Farklı tür ve nitelikte mamuller üretilir.	- Aynı veya benzer ürünler üretilir
- Mamul çeşidi fazladır.	- Mamul çeşidi azdır.
- Uçak, gemi, mobilya, inşaat, gelinlik vb sektörlerde kullanılır.	- Makarna, çimento, tekstil vb sektörlerde kullanılır.
- Müşterilerin özel siparişlerine göre üretim yapılır.	- üretim kesintisiz olarak yapılır.
- Her bir mamul yada mamul grubu için ayrı sipariş maliyet kartları oluşturulur ve mamulün maliyetleri bu kartlardan takip edilir.	- Üretim aşamalar(safhalar) halinde yapılır. Mamullerin maliyetleri de bu safhalarda ayrı ayrı hesaplanarak mamullerin maliyeti tespit edilir.

SİPARİŞ MALİYET SİSTEMİNDE KULLANILAN BELGELER

a) İlk Madde ve Malzeme İçin Kullanılan Belgeler;

- İlk madde ve malzeme istek fişi
- İlk madde ve malzeme istek fişi özetleri

b) İşçilikler için kullanılan belgeler;

- İşçi çalışma kartları
- İşçi çalışma kartı özetleri (yevmiye kayıtları için kullanılırlar)

c) Genel üretim giderleri için kullanılan belgeler;

- Genel üretim giderleri dağıtım tabloları

d) Sipariş maliyet kartları: Sipariş giderlerinin mamul partilerine sağlıklı yüklenebilmesi için, tutulan karta denir.

STAJ BAŞLATMA

MALİYET MUHASEBESİ

SİPARİŞ MALİYET SİSTEMİNİN İŞLEYİŞİ:

1. Üretime başlanan her mamul için ayrı bir sipariş için ayrı bir sipariş maliyet kartı oluşturulur.
2. DİMM giderleri, malzeme istek kartlarında yer alan bilgilerden yararlanılarak ait oldukları sipariş maliyet kartlarına işlenir.
3. İşçi zaman kartları ile DİS ait oldukları siparişlerin maliyet kartlarına eklenir.
4. GÜG yükleme oranları yardımıyla siparişlere dağıtılır ve her siparişin esas üretim gider yerinden alacağı genel üretim gideri payı bulunur.
5. Üretim aşamasındaki sipariş maliyeti kartlarındaki tutarların toplamı 151. YARIMAMULLER – ÜRETİM HESABI'nın borç toplamına eşit olmalıdır.
6. Maliyet dönemi içinde üretimi tamamlanan siparişlerin maliyet kartındaki DİMM, DİS. Ve GÜG toplanarak toplam üretim maliyeti tespit edilir. Toplam maliyet, üretilen mamul birimi sayısına bölünerek birim maliyeti bulunur.
7. Tamamlanan siparişlerin toplam üretim maliyeti mamul ambarı hesabına devredilir. Sipariş maliyet kartları ise mamuller dosyasına takılır. Tamamlanan siparişleri maliyet unsurları ile 152. MAMULLER HESABI'na aktarılır. Satışı gerçekleşen mamullerin maliyetleri ise 620. SATILAN MAMULLERİN MALİYETİ HESABI'NA devredilir.

SİPARİŞ MALİYET SİSTEMİNDE GÜG YÜKLENMESİ

$$\text{Genel Üretim Maliyeti Yükleme Oranı} = \frac{\text{Tahmini GÜG}}{\text{Tahmini Faaliyet Hacmi Ölçüsü}}$$

$$\text{Maliyetlere yüklenecek GÜG Tutarı} = \text{Fiili Faaliyet Ölçüsü} \times \text{Tahmini Yükleme Oranı}$$

STAJ BAŞLATMA MALİYET MUHASEBESİ

ÜNİTE 8 SORULARI: SİPARİŞ MALİYET SİSTEMİ

1. Maliyetlerin saptanma şekillerine (üretim tekniğine) göre sınıflandırılmasında aşağıdakilerden hangisi yer alır?
 - a) Sipariş maliyeti – safha maliyeti
 - b) Sabit maliyet – değişken maliyet
 - c) Karma maliyet – bileşik maliyet
 - d) Fiili maliyet – tahmini maliyet
 - e) Değişken maliyet – tam maliyet
2. Genel üretim giderlerini tahmini olarak mamullere yükleyen bir mobilya üretim işletmesinde faaliyet ölçüsü olarak DİS kullanılmaktadır. İşletmede Mayıs ayında 100.000 TL DİS için 500.000 TL GÜG bütçelenmiştir. İşletmede yatak odası takımları için Mayıs ayında 30.000 DİS gerçekleşmiştir. **Bu bilgilere göre yatak odası maliyetine yüklenecek GÜG tutarı kaç TL'dir?**
 - a) 50.000
 - b) 100.000
 - c) 150.000
 - d) 180.000
 - e) 200.000
3. X siparişi ile ilgili tahmini yükleme oranı 20 TL/DİS olan bir işletmede söz konusu ürünle ilgili fiili DİS 700 DİS ve tahmini DİS 800 DİS olarak hesaplanmıştır. **Bu bilgilere göre X siparişine yüklenmesi gereken GÜG tutarı kaç TL'dir?**
 - a) 12.000
 - b) 14.000
 - c) 16.000
 - d) 18.000
 - e) 20.000
4. Sipariş maliyet sistemini uygulayan işletmede A siparişi ile ilgili katlanılan DiMM gideri 60.000 TL, DİS giderleri 40.000 TL'dir. İşletmede döneme ilişkin bütçelenen DİS süresi 20.000 saat, bütçelenen GÜG 30.000 TL'dir. A siparişi ile ilgili çalışılan süre ise 10.000 saattir. **Bu bilgilere göre A siparişinin maliyeti kaç TL'dir?**
 - a) 145.000
 - b) 135.000
 - c) 125.000
 - d) 115.000
 - e) 105.000
5. Sipariş maliyet sistemini kullanan işletmede 10 adet yemek odası takımı siparişi için gerçekleşen giderler şöyledir;

DiMM:	52.400
DİS:	30.000
GÜG (endirekt işçilik):	12.600

İşletme, endirekt işçilik giderlerinin dışındaki genel üretim giderlerini mamullere tahmini olarak yüklemektedir. Yükleme oranı olarak DİS giderlerinin % 50'sini kullanmaktadır. **Bu bilgilere göre bir yemek odasının birim maliyeti kaç TL'dir?**

 - a) 16.500
 - b) 14.300
 - c) 13.200
 - d) 12.350
 - e) 11.000

STAJ BAŞLATMA MALİYET MUHASEBESİ

6. Sipariş maliyet sistemini kullanan işletmede üretim bölümünde ortaya çıkan giderler şöyledir;
X Üretim Bölümü: 40.000 TL
Y Üretim Bölümü: 30.000 TL
X üretim bölümünde gerçekleşen üretim faaliyetlerinin %20'si A siparişine, Y üretim bölümünde ise %30'u A siparişine ait olduğu belirlenmiştir.

Dönem sonunda A siparişi (1.000 birim) tamamlandığına göre bu siparişe ait birim GÜG kaç TL'dir?

- a) 17
b) 20
c) 25
d) 27
e) 32

7. Sipariş maliyet sistemini kullanan ÖZİL işletmesinde, dönemde katlanılan GÜG fiili maliyetlerle ve yükleme oranı olarak da DİS kullanarak siparişlerin maliyetine eklemektedir. Dönemde 20.000 TL'lik GÜG ortaya çıkmıştır. Bu işletmenin DİS saatleri ve üretim miktarları şöyledir;

Sipariş No	DİS	Üretim Mikt.		
Sipariş 1	1.000	100		
Sipariş 2	2.500	500		
Sipariş 3	1.500	400		
TOPLAM				

Özil işletmesinde bütün siparişlerin üretimi tamamlanmıştır. Bu bilgilere göre sipariş 2 için birim başına GÜG kaç TL'dir?

- a) 5
b) 10
c) 15
d) 20
e) 25

8. Tek bir esas üretim yerinde A, B ve C olmak üzere 3 farklı mamul üreten işletmenin nisan ayına ait giderleri ve diğer bilgileri şöyledir;

	A Mamulü	B Mamulü	C Mamulü	TOPLAM
DİMM Giderleri	13.000	20.000	9.000	42.000
DİS Giderleri	4.000	6.000	5.000	15.000
GÜG				22.000
Tamamlanan miktar	200	50	250	
Makine Saati	500	200	300	1.000

Her üç ürün içinde dönem başında ve dönem sonunda yarı mamul stoku bulunmamaktadır. Güglerinin mamullere yüklenmesinde yükleme anahtarı olarak MS (makine saati) kullanılmaktadır.

Bu bilgilere göre işletmede nisan ayında üretilen 200 adet A mamulünün birim maliyeti kaç TL'dir?

- a) 151
b) 140
c) 126
d) 74
e) 22

STAJ BAŞLATMA MALİYET MUHASEBESİ

9. Sipariş maliyet sistemini kullanan ÖZİL işletmesinde, üretimine başlanan üç siparişin maliyet ve miktar bilgileri şöyledir;

Dönemin üretim giderleri	Sipariş 1	Sipariş 2	Sipariş 3
DİMM	10.000	25.000	15.000
DİS	5.000	10.000	8.000
End. Malzeme	2.000		
End. İşçilik	3.000		
Amortisman gid.	15.000		
Bakım – onarım gid.	1.000		
Diğer end. Gid. (Üretim)	4.000		
Üretim Miktarları	500 birim	1.000 birim	750 birim

Dönemde üretimine başlanan üç sipariş de tamamlanmıştır. Dönemde ortaya çıkan GÜG'nin siparişlere yüklenmesinde kullanılan yükleme anahtarı, DİMM giderleri olarak tespit edilmiştir.

Bu bilgilere göre, sipariş 2 için birim başına üretim maliyeti kaç TL'dir?

- a) 37,5
- b) 40
- c) 42,5
- d) 45
- e) 47,5

10. Bir ÖZİL işletmesinde 100 adetlik siparişin toplam maliyeti 10.000 TL olarak ortaya çıkmıştır. Üretilen mamullerden 10 tanesinin kusurlu olduğu tespit edilmiş ve kusurlu mamullerin kusurlarının giderilebilmesi için katlanması gereken maliyetlerin şöyle olduğu tespit edilmiştir;

DİMM	2.000	
DİS	1.500	
GÜG	500	

Bu bilgilere göre düzeltme işlemi neticesinde bu siparişe ait birim maliyetlerdeki artış kaç TL olarak gerçekleşecektir?

- a) 140
- b) 120
- c) 100
- d) 80
- e) 60

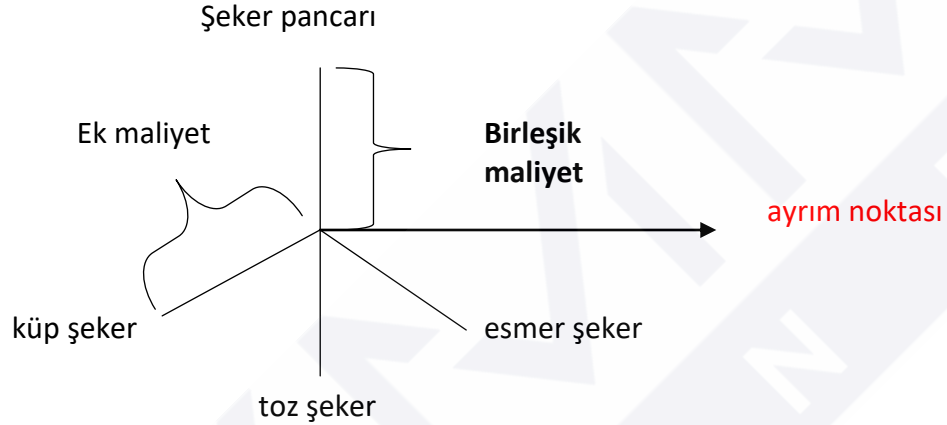
STAJ BAŞLATMA MALİYET MUHASEBESİ

9. ÜNİTE BİRLEŞİK MALİYETLER VE DAĞITIMI

Genelde üretim süreçlerinin amacı belirli bir mamulü elde etmek olmakta ve amaçlanan mamul üretiliyor olsa da bazı üretim süreçlerinde ise üretim teknolojisinin gereği olarak birden fazla mamulün ortaya çıktığı görülmektedir. Üretim sırasında teknolojinin gereği olarak ortaya çıkan birden fazla mamulü daha sonra belirteceğimiz belirli kriterlere göre **birleşik mamul** ya da **yan mamul** olarak adlandırıyoruz.

Birleşik veya yan mamullerle ilgili örnekler şunlardır:

1. Süt endüstrisinde; süt, tereyağı, kaymak
2. Petrol endüstrisinde; benzin, gazyağı, mazot, asfalt
3. Bakır madeni işletmeciliğinde; bakır, çinko, gümüş, kurşun

BİRLEŞİK MAMUL, YARI MAMUL VE BİRLEŞİK MALİYET KAVRAMLARI

Birleşik Mamul: Birden çok mamulün bir arada üretildiği üretim sürecinde, nisbi satış değeri yüksek mamullere **birleşik mamul** denir.

Yan Mamul: Birleşik mamullerle mukayese edildiğinde bu üretim sürecinde satış değerleri düşük olan mamuller de yan mamul olarak adlandırılır.

Ayrım Noktası: Birleşik ya da yan mamullerin ayrı birimler olarak ayrılabilirdiği üretim süreci noktasına ayrım noktası denir.

Birleşik maliyet: Ayrım noktasından önceki üretim maliyetleri belirli ürünler itibariyle izlenemediğinden, ayrım noktasına kadar oluşan üretim maliyetleri toplamına da birleşik maliyet adı verilir.

BİRLEŞİK MALİYETLERİN BİRLEŞİK MAMULLERE DAĞITIMINDA KULLANILAN YÖNTEMLER

- a) Üretim miktarı yöntemi
- b) Katsayı yöntemi
- c) Piyasa değeri yöntemi
- d) Net satış hâsılatı yöntemi
- e) Standart verim yöntemi (rafinerilerde kullanılan yöntemdir)

YAN MAMULLER VE MUHASEBELEŞTİRLMESİ

Yan mamuller, esas mamullere oranla satış değeri oldukça az olan mamullerdir. Yan mamullere oluşan ortak giderden pay verilmez. Yan mamuller, maliyet cinsinden değil, satış değeri cinsinden dikkate alınırlar.

Yan mamuller için başlıca iki muhasebe yöntemi mevcuttur;

1. Fiilen satılincaya kadar dikkate alınmazlar.
2. Üretildikçe muhasebe açısından dikkate alınırlar.

STAJ BAŞLATMA MALİYET MUHASEBESİ

Yan mamullerin satıldığında dikkate alınması

Bu yöntemde, satılan yan mamullerin net satış gelirleri gelir tablosuna yansıtılır. Dört seçenek mevcuttur. Bu seçenekler;

1. Yan mamul satış hasılatı, diğer gelirler arasında yer alabilir.
2. Yan mamul satış hasılatı, esas mamullerin satış gelirlerine eklenebilir.
3. Yan mamul satış hasılatı, satılan esas mamullerin maliyetinden düşülebilir.
4. Yan mamul satış hasılatı, üretilen esas mamullerin maliyetinden düşülebilir.

ÜNİTE 9 SORULARI:BİRLEŞİK MALİYETLER VE DAĞITIMI

1. Birleşik maliyeti toplam 18.000 TL olan bir işletmenin bazı bilgileri şöyledir;

Ürünler	Miktar	Satış tutarları
A	1.500	900 TL
B	4.500	1.800 TL
Toplam		

Bu bilgiler ışığında üretim miktarları yöntemine göre B mamulüne birleşik maliyetten düşen pay kaç TL'dir?

- a) 18.000
 - b) 13.500
 - c) 9.000
 - d) 4.750
 - e) 2.850
2. İşletmede V,Y ve Z olmak üzere üç tane ortak ürün üretilmektedir. Üretim esnasında ortaya çıkan birleşik maliyet 200.000 TL'dir. Bazı özelliklerine göre belirlenen katsayılar sırasıyla 2, 3 ve 4 olarak belirlenmiştir. Üretim miktarları ise sırasıyla 8.000 adet, 10.000 adet ve 1.000 adettir. Birleşik maliyetlerin ortak ürünlere dağıtımında katsayılı yöntem kullanılmaktadır.

Bu bilgilere göre Y ürününe birleşik maliyetten düşen pay kaç TL'dir?

- a) 120.000
 - b) 105.000
 - c) 64.000
 - d) 50.000
 - e) 16.000
3. Birleşik maliyeti 27.000 TL olan bir işletmeye ait bazı bilgiler şöyledir;

Ürünler	Miktar	Satış tutarları
Bonfile	2.000 kg	9.000 TL
Pirzola	3.000 kg	18.000 TL

Bu bilgilere göre ve satış değeri yöntemine göre pirzolanın birleşik maliyetten kg başına aldığı pay kaç TL'dir?

- a) 3
- b) 4
- c) 5
- d) 6
- e) 18

STAJ BAŞLATMA MALİYET MUHASEBESİ

4. İşletmede A ve B olmak üzere iki adet birleşik mamul üretilmektedir. Üretim esnasında oluşan birleşik maliyet ise 200.000 TL'dir. Bu işletmeye ait bazı veriler şöyledir;

Ürünler	Miktar	Satış tutarları	Ek maliyet	
A	5.000 adet	10.300 TL	300 TL	
B	10.000 adet	30.750 TL	750 TL	

Bu bilgiler ışığında ve net satış hasılatı yöntemine göre A ürününe birleşik maliyetten düşen pay kaç TL'dir?

- a) 150.000
- b) 50.000
- c) 30.000
- d) 10.000
- e) 750

5. Birleşik maliyeti 34.000 TL olan ÖZİL işletmesinin bazı bilgileri aşağıdaki gibidir;

A mamulü	6.000 brm	3 TL/brm	
B mamulü	4.000 brm	5,5 TL/brm	

İlgili dönemde 4.000 kg yan mamul ortaya çıkmıştır. Yan mamuller 1 TL den satılabilmektedir. Bu işletme yan mamullerden elde edilen bedeli birleşik maliyetten düşerek ve dağıtımda da satış değerlerini dikkate alarak dağıtmaktadır.

Bu bilgilere göre A mamulüne birleşik maliyetten düşen pay kaç TL'dir?

- a) 30.000
- b) 22.000
- c) 18.000
- d) 16.500
- e) 13.500

6. Dereağzı üretim işletmesinde tek bir hammaddeden birden çok ürün zorunlu olarak üretilmektedir. Bu işletmede ilgili dönemde ortaya çıkan birleşik maliyet 41.000 TL'dir. Bu dönemde işletmede üretilen K mamulünün piyasa satış değeri 24.000 TL, L mamulünün piyasa değeri ise 26.000 TL'dir. Üretim esnasında ortaya çıkan yan mamullerin piyasa değeri ise 1.200 TL'dir. Yan mamullerin satışa hazır hale gelebilmesi için 200 TL'lik bir ek maliyete katlanması gerekmektedir. İşletme ortak maliyetlerin dağıtımında satış değerleri yöntemini kullanmaktadır. Yan mamullerden elde edilen bedelde ortak maliyetten çıkarılacaktır.

Bu bilgilere göre K mamulüne ortak maliyetten düşen pay kaç TL'dir?

- a) 19.200
- b) 20.800
- c) 24.000
- d) 26.000
- e) 40.000

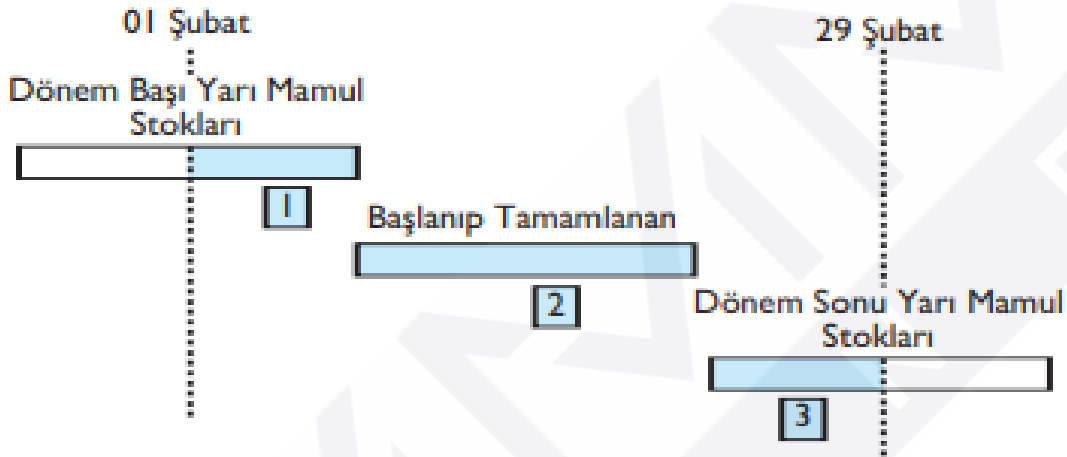
STAJ BAŞLATMA MALİYET MUHASEBESİ

10.ÜNİTE: SAFHA MALİYET SİSTEMİ

Aynı cinsten (homojen) bir mamul veya mamul grubunun toplu üretim yapıldığı işletmelerde kullanılan maliyet sistemine **safha maliyet sistemi** adı verilir. Bu sistem; yağ, tuz, elektrik santralleri, madencilik, dokuma işletmeleri, cam, boya, un, kâğıt, şeker ve çimento gibi homojen ve toplu üretim yapan işletmelerde sıkça kullanılır.

Safha maliyet sisteminde safha kavramı, işletmelerde üretimi gerçekleştirmek için birbirine bağlı üretim merkezlerini ve üretim aşamalarını ifade eder. Safhaları belirlemek üretimin düzenini ve sürekliliğini sağlamaya, kontrol edilebilmesine ve maliyetlerin doğru hesaplanmasına olanak sağlar.

Eş değer birim: safhalardaki yarı mamullerin tam mamul cinsinden ifade edilmesidir.

- (1) Dönem başı yarı mamulleri tamamlamak için yapılan işin eş değer birim sayısı,
- (2) Dönem içinde üretime başlanıp üretimi tamamlanan mamullerin eş değer birim sayısı
- (3) Dönem sonu yarı mamuller üzerinde dönem içinde yapılan işin eş değer birim sayısı gösterilmektedir.

SAFHA MALİYETİ SİSTEMİNDE MALİYETLERİN BELİRLENMESİNDE KULLANILAN 5 TEMEL AŞAMA:

1. Basamak: Fiziki Akımların Belirlenmesi.

Üretime giren ve üretimden çıkan toplam üretim miktarlarının akışını gösterir ve giren miktar ile çıkan miktarın eşitlenmesi gerekir.

2. Basamak: Eş Değer Birim Miktarlarının Hesaplanması.

Üretimi tamamlanmış mamuller ile üretimi devam eden yarı mamullerin direkt ilk madde ve malzeme ile şekillendirme açısından tamamlanma dereceleri ile çarpılması sonucunda eş değer miktarlar belirlenir.

3. Basamak: Toplam Üretim Maliyetlerinin Hesaplanması.

Dönem başı yarı mamuller ile dönem içinde ilgili safhada üretimi gerçekleştirilen mamul ve yarı mamuller için katlanılan direkt ilk madde malzeme ve şekillendirme maliyetlerinin toplamının hesaplanması sürecidir.

4. Basamak: Birim Eş Değer Mamul Maliyetlerinin Hesaplanması.

Safhalarda oluşan toplam üretim maliyetlerinin, ilgili safhadaki eş değer birim sayılarına bölünmesi yoluyla birim eş Değer mamul maliyetleri hesaplanır.

5. Basamak: Mamul ve Yarı Mamul Maliyetlerinin Dağıtımı ve Sağlama.

Üretim için katlanılan maliyetlerin, ilgili safhadaki mamul ve yarı mamul stoklarına dağıtımı yapılarak tam olarak yüklenip yüklenilmediğinin kontrolü sürecidir. Bu basamak sonundaki toplam maliyetler ile üçüncü basamaktaki toplam maliyetlerin birbirine eşit olması gerekmektedir.

Safha maliyet sisteminde 2 ayrı yöntem kullanılmaktadır. Bunlar; ortalama maliyet yöntemi ve FIFO (ilk giren ilk çıkar) yöntemidir.

***** safha maliyetinde kullanılan bu iki yöntemin arasındaki fark dönem başı yarı mamul stoklarından kaynaklanmaktadır.**

STAJ BAŞLATMA MALİYET MUHASEBESİ

SAFHA MALİYETİNDE KULLANILAN FORMÜLLER

	ORTALAMA	FİFO (İLK GİREN İLK ÇIKAR)
1. FİZİKİ AKIMLAR	ÜRETİME GİREN = ÜRETİMDEN ÇIKAN DBYMS + Üretimine Başlanan = Tamamlanıp Devredilen + DSYMS + FİRE	
2. E.B.S. BELİRLENMESİ	Tamamlanıp Devredilen + (DSYMS X Tam. Derecesi)	Tamamlanıp Devredilen + (DSYMS X Tam. Derecesi) – (DBYMS X Tam. Derecesi)
3. E.B.M. BELİRLENMESİ	Cari Dönem Mal + DBYMS Mal E.B.M.= _____ E.B.S.	Cari Dönem Mal E.B.M.= _____ E.B.S.

ÜNİTE 10 SORULARI: SAFHA MALİYET SİSTEMİ

- Birbirini izleyen aşamalarda sürekli ve seri olarak kitle halinde ürün üreten işletmelerde kullanılan maliyet sistemi aşağıdakilerden hangisidir?
 - Normal maliyet sistemi
 - Tam maliyet sistemi
 - Sipariş maliyet sistemi
 - Safha maliyet sistemi
 - Sabit maliyet sistemi
- Safha maliyet sisteminde eşdeğer ürün kavramının kullanılmasının sebebi aşağıdakilerden hangisidir?
 - Tamamlanmış ve tamamlanmamış olan birimlerin aynı türden ifade edilebilmesini sağlamak.
 - Firenin etkisini birim maliyetlere dağıtılabilmek
 - Üretim sistemindeki kayıpların tespit edilebilmesini sağlamak
 - Mamul çeşitliliğini en aza indirmek
 - Safhalar arasındaki gerçekleşen maliyetlerin dengeli olmasını sağlamak.
- Bir üretim işletmesinde bir döneme ait bilgiler aşağıdaki gibidir;
Üretime giren miktar: 40.000 birim
DSYMS: 2.000 birim
DBYMS: 3.000 birim
Fire: 0
Safha maliyet sistemini kullanan bu işletmede üretimi tamamlanan mamul miktarı aşağıdakilerden hangisidir?
 - 30.000
 - 35.000
 - 37.000
 - 38.000
 - 45.000

STAJ BAŞLATMA MALİYET MUHASEBESİ

4. Safha maliyet sistemini kullanan bir üretim işletmesinde Kasım döneminde gerçekleşen bazı bilgiler şöyle kaydedilmiştir;

	Miktarlar	Tamamlanma Dereceleri		
Üretimine başlanan	6.000 birim			
Tamamlanan	4.000 birim			
DSYMS	2.000 birim	%100	%50	%60

Bu bilgilere göre işletmenin sırasıyla DİMM, DİS ve GÜG açısından eşdeğer ürün miktarları aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- a) 6.000 – 4.000 – 5.000
- b) 6.000 – 5.000 – 5.200
- c) 6.000 – 2.000 – 4.000
- d) 6.000 – 5.000 – 1.200
- e) 6.000 – 5.000 – 5.400

5. Safha maliyet sistemini kullanan bir üretim işletmesinde Kasım döneminde gerçekleşen bazı bilgiler şöyle kaydedilmiştir;

Dönem başı yarı mamul stokları:	2.500 birim
Dönemde üretimi tamamlanarak aktarılanlar:	9.000 birim
Dönemde üretimine yeni başlananlar:	7.500 birim
Dönem sonu yarı mamul stokları:	1.000 birim

Dönem sonu yarı mamul stoklarının tamamlanma dereceleri:

- DİMM açısından: %80
- Şekillendirme açısından: %25

Bu bilgilere göre ortalama maliyet yöntemini kullanan işletmenin direkt ilk madde ve malzeme açısından eşdeğer birim sayısı kaçtır?

- a) 8.600
- b) 9.000
- c) 9.800
- d) 10.000
- e) 11.500

6. Safha maliyet kullanan işletme yöntem olarak ağırlıklı ortalama maliyet yöntemini benimsemiştir. Bu işletmeye ait bazı bilgiler şöyledir;

	Tamamlanma Dereceleri		
	Miktar Hareketleri	Hammadde	Şekillendirme
Dönembasıyarımamul	10.000 br	%100	%40
Üretimine başlanan	40.000 br.		
Üretimi tamamlanan	48.000 br.		
Dönemsonuyarımamul	?	%100	%60

Bu bilgilere göre işletmenin hammadde giderleri açısından toplam eşdeğer ürün miktarı ne kadardır?

- a) 45.000
- b) 48.000
- c) 49.200
- d) 50.000
- e) 50.200

STAJ BAŞLATMA MALİYET MUHASEBESİ

7. ABC üretim işletmesinde safha maliyeti sistemi kullanılmaktadır. Bu işletmeye ait bazı veriler şöyledir;

	Tamamlanma Dereceleri		
	Miktar Hareketleri	Hammadde	Şekillendirme
Dönembaşyarımamul	4.000 br.	%75	%50
Üretimine başlanan	5.000 br.		
Üretimi tamamlanan	6.000 br.		
Dönemsonuyarımamul	3.000 br.	%80	%90

İlk giren ilk çıkar yöntemine göre, şekillendirme açısından eşdeğer mamul miktarı aşağıdakilerden hangisidir?

- a) 9.000
- b) 8.400
- c) 7.500
- d) 6.700
- e) 6.000

8. A mamulünü üretmekte olan işletme safha maliyet sistemini kullanmaktadır. Nisan dönemine ait miktar hareketleri şöyledir;

İşlem	Miktar
Dönembaşyarımamul	200 birim
Üretimine başlanan	1.100 birim
Üretimi tamamlanan	1.000 birim
Dönemsonuyarımamul	300 birim

Tamamlanma dereceleri	DİMM	Şekillendirme
Dönembaşı yarı mamul stok	%80	%75
Dönemsonu yarı mamul stok	%60	%70

İşletme stok değerlendirme yöntemi olarak ortalama maliyet yöntemini kullanmaktadır.

Bu bilgiler ışığında işletme ortalama maliyet yöntemi yerine FİFO yöntemini kullanmış olsaydı DİMM açısından eşdeğer birim sayısındaki değişim ne kadar ve hangi yönde olurdu?

- a) 160 birim daha düşük olurdu
- b) 120 birim daha düşük olurdu
- c) 100 birim daha yüksek olurdu
- d) 75 birim daha yüksek olurdu
- e) 60 birim daha düşük olurdu

STAJ BAŞLATMA MALİYET MUHASEBESİ

9. XYZ üretim işletmesinde safha maliyeti sistemi kullanılmaktadır. Bu işletmeye ait bazı veriler şöyledir;

İşlem	Miktar
Dönembaşıyarımamul	200 birim
Üretimine başlanan	1.000 birim
Üretimi tamamlanan	900 birim
Dönemsonuyarımamul	300 birim

Tamamlanma dereceleri	DİMM	Şekillendirme
Dönembaşı yarı mamul stok	%20	%30
Dönemsonu yarı mamul stok	%80	%90

Dönemde üretimi tamamlanan bir birim mamulün DİMM maliyeti 10 TL ise, bu dönemde üretime yüklenen toplam direkt ilk madde ve malzeme maliyeti kaç TL'dir?

- a) 14.000
- b) 12.000
- c) 11.000
- d) 9.000
- e) 8.000

10. Bir işletme safha maliyet sisteminde ortalama maliyet yöntemini kullanmaktadır. Bu işletmeye ait bazı veriler şöyledir;

	DİMM	DİS	GÜG
Birim eşdeğer ürün maliyetleri	0,5	0,1	0,2
Üretimi tamamlanıp devredilenler	20.000 birim	20.000 birim	20.000 birim
Dönem sonu yarı mamul stokları	4.000 birim	2.000 birim	2.000 birim

Bu bilgilere göre, üretime yüklenen toplam maliyet kaç TL'dir?

- a) 26.400
- b) 24.000
- c) 23.000
- d) 19.200
- e) 18.600

STAJ BAŞLATMA

MALİYET MUHASEBESİ

11.ÜNİTE: MALİYET MUHASEBESİ KAYIT DÜZENİ

Maliyet Muhasebesinde Bağlantı Hesaplarının Kullanılması;

Bazı üretim işletmeleri eş zamanlı olarak kayıt tutmaktansa maliyet muhasebesi ve genel muhasebeyi birbirinden ayrı olarak tutmayı tercih edebilirler. Bu durumda bağlantı hesaplarının kullanımı söz konusu olmaktadır. Bu hesaplar;

700 MALİYET MUHASEBESİ BAĞLANTI HESABI (genel muhasebe tarafından kullanılır)

701 MALİYET MUHASEBESİ YANSITMA HESABI (maliyet muhasebesi tarafından kullanılır)

GENEL MUHASEBE VE MALİYET MUHASEBENİN BAĞIMSIZ OLDUĞU İŞLETMENİN KAYIT DÜZENİ

Üretimde Malzeme Kullanımı:

Genel muhasebe departmanı:

----- / -----
700. MALİYET MUHASEBESİ BAĞLANTI HS. XXX
150. İLK MADDE VE MALZEME XXX
----- / -----

Maliyet muhasebesi departmanı:

----- / -----
710. DİMM HS. XXX
730. GÜĞ XXX
701.MALİYET MUHASEBESİ YANSITMA HS. XXX
----- / -----

Dönem sonunda üretim maliyetlerinin 151. Yarı mamuller – Üretim Hs. devredilmesi;

Genel muhasebe departmanı:

----- / -----
151. Yarı mamuller – Üretim Hs. XXX
700. MALİYET MUHASEBESİ BAĞLANTI HS. XXX
----- / -----

Maliyet muhasebesi departmanı:

----- / -----
701.MALİYET MUHASEBESİ YANSITMA HS. XXX
711. DİMM Yansıtma Hs. XXX
721. DİS Yansıtma Hs. XXX
731. GÜĞ Yansıtma Hs. XXX
----- / -----

GENEL MUHASEBE VE MALİYET MUHASEBESİNİN BİRLİKTE KULLANILDIĞI İŞLETMELERİN KAYIT DÜZENİ

----- / -----
150. İLK MADDE VE MALZEME XXX
191. İNDİRİLECEK KDV XXX
320. SATICILAR XXX
Hammadde alımlarının kaydı

----- / -----
----- / -----

710. DİREKT İLK MADDE VE MALZ. GİDERİ XXX
730. GENEL ÜRETİM GİDERLERİ XXX
150. İLK MADDE VE MALZEME XXX

Hammaddelerin üretime verilmiş kaydı

----- / -----

STAJ BAŞLATMA MALİYET MUHASEBESİ

----- / -----
720. DİREKT İŞÇİLİK GİDERLERİ XXX

730. GENEL ÜRETİM GİDERLERİ XXX

335. PERSONELE BORÇLAR XXX

360. ÖDENECEK V.R.H XXX

361. ÖDENECEK S.G.P XXX

Direkt ve endirekt işçilik giderlerinin muhasebe kaydı

----- / -----
----- / -----

730. GENEL ÜRETİM GİDERLERİ XXX

- amortisman giderleri

373 MALİYET GİDERİ KARŞILIĞI XXX

Tahmini üretim giderleri

----- / -----
----- / -----

----- / -----
151. YARI MAMÜL – ÜRETİM XXX

711. DİREKT İLK MAD.VE MALZ. GİD YNS. HES XXX

721. DİREKT İŞÇİLİK GİD.YANS. HES XXX

731. GENEL ÜRETİM GİDERLERİ YANS. HES. XXX

Üretim Maliyetlerinin Yarı mamul – üretim hesabına aktarılması kaydı

----- / -----
----- / -----

152. MAMÜLLER XXX

151.YARI MAMUL – ÜRETİM XXX

Tamamlanan mamullerin mamuller hesabına aktarılması kaydı

----- / -----
----- / -----

711.DİR. İLK MAD. MALZ. GİD. YANS. XXX

721.DİREKT İŞÇİLİK GİD. YANS. HES. XXX

731.GENEL ÜRETİM GİD. YANS. HES. XXX

710. DİREKT İLK MADDE VE MAL. XXX

720. DİREKT İŞÇİLİK GİD. XXX

730. GENEL ÜRETİM GİDERLERİ XXX

Yansıtma hesaplarının kapanma kaydı

----- / -----
----- / -----

120.ALICILAR XXX

600.YURT İÇİ SATIŞLAR XXX

391.TAHSİL ED KDV XXX

Satış fatura kaydı

----- / -----
----- / -----

620. SATILAN MAMÜLLER MALİYETİ XXX

152. MAMÜLLER XXX

Satılan mamul maliyet kaydı

----- / -----
----- / -----

STAJ BAŞLATMA MALİYET MUHASEBESİ

HİZMET GİDERLERİ VE DİĞER GİDER HESAPLARININ İŞLEYİŞİ

----- / -----		
740. HİZMET ÜRETİM MALİYETİ	XXX	
750. AR-GE GİDERLERİ HS.	XXX	
760. PAZ. SAT. DAĞ. GİD. HS.	XXX	
770. GENEL ÜRETİM GİD. HS.	XXX	
780. FİNANSMAN GİD. HS.	XXX	
İLGİLİ HESAPLAR		XXX
<i>giderlerin oluşumu</i>		
----- / -----		
----- / -----		
622. SATILAN HİZMET MALİYETİ	XXX	
741. HİZMET ÜRETİM MALİYETİ YANS.HS.		XXX
<i>Maliyet hesaplarının gelir tablosu hesaplarına yansıtılması</i>		
----- / -----		
----- / -----		
630. AR-GE GİDERLERİ HS.	XXX	
631. PAZ. SAT. DAĞ. GİD. HS.	XXX	
632. GENEL ÜRETİM GİD. HS.	XXX	
660. KISA VAD. BORÇ. GİD. HS.	XXX	
661. UZUN VAD. BORÇ. GİD. HS.	XXX	
751. AR-GE GİDERLERİ YANS. HS.		XXX
761. PAZ. SAT. DAĞ. GİD. YANS. HS.		XXX
771. GENEL ÜRETİM GİD. YANS. HS.		XXX
781. FİNANSMAN GİD. YANS. HS.		XXX
<i>Maliyet hesaplarının gelir tablosu hesaplarına yansıtılması</i>		
----- / -----		
751. AR-GE GİDERLERİ YANS. HS.	XXX	
761. PAZ. SAT. DAĞ. GİD. YANS. HS.	XXX	
771. GENEL ÜRETİM GİD. YANS. HS.	XXX	
781. FİNANSMAN GİD. YANS. HS.	XXX	
750. AR-GE GİDERLERİ HS.		XXX
760. PAZ. SAT. DAĞ. GİD. HS.		XXX
770. GENEL ÜRETİM GİD. HS.		XXX
780. FİNANSMAN GİD. HS.		XXX
<i>Maliyet ve yansıtma hesaplarının kapatılması</i>		
----- / -----		

7/B HESAPLARININ İŞLEYİŞİ

----- / -----		
799. ÜRETİM MALİYETİ HS.	XXX	
631. PAZ. SAT. DAĞ. GİD. HS.	XXX	
632. GENEL ÜRETİM GİD. HS.	XXX	
798. GİDER ÇEŞİTLERİ YANS. HS.		XXX
<i>Üretim ve dönem giderlerinin yansıtılması</i>		
----- / -----		
----- / -----		
798. GİDER ÇEŞİTLERİ YANS. HS.	XXX	
790. İLK MADDE VE MALZEME GİD. HS.		XXX
791. İŞÇİ ÜCRET VE GİDERLERİ HS.		XXX
794. ÇEŞİTLİ GİDERLER HS.		XXX
----- / -----		

maliyet hesaplarının
kapatılması

STAJ BAŞLATMA MALİYET MUHASEBESİ

5. Aşağıdaki yevmiye kaydı hangi işleme aittir?

----- / -----

YARI MAMULLER-ÜRETİM HS.

DİMM GİDERLERİ HS.

----- / -----

- a) Yarı mamuller için kullanılmayan malzemenin iade edilmesi
- b) Direkt ilk madde ve malzemenin üretim hattına gönderilmesi
- c) Direkt ilk madde ve malzemenin iade edilmesi
- d) Direkt ilk madde ve malzemenin üretim maliyetine yüklenmesi
- e) Yarı mamullerin mamuller hesabına aktarılması

6. Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği 7/A seçeneği ve eş zamanlı kayıt düzenine göre kayıtlarını tutan bir işletmede yapılan aşağıdaki yevmiye kaydı hangi işleme aittir?

----- / -----

DİMM YANSITMA HS. XXX

DİS YANSITMA HS. XXX

GÜG YANSITMA HS. XXX

DİMM HS. XXX

DİS HS. XXX

GÜG HS. XXX

----- / -----

- a) Üretim maliyetlerinin mamul maliyeti hesaplarına yansıtılması
- b) İlk madde ve malzemelerin üretim hattına sevk edilmesi
- c) İşçilik giderlerinin tahakkuk etmesi
- d) Gider ve yansıtma hesaplarının kapatılması
- e) Üretimde işçilik kullanılması

7. A üretim işletmesi stok sayımında 20.000 TL'lik hammadde 8.000 TL'lik yardımcı malzeme ve 3.000 TL'lik işletme malzemesi kaldığını tespit etmiştir.

Bu bilgilere göre işletmenin endirekt malzemeleri aşağıdaki hesaplardan hangisinde yer almalıdır?

- a) 150. İLK MADDE VE MALZEME
- b) 151. YARI MAMULLER ÜRETİM
- c) 152. MAMULLER
- d) 153. TİCARİ MALLAR
- e) 730. GENEL ÜRETİM GİDERLERİ

8. Maliyet muhasebesinin genel muhasebeden ayrı olarak tutulduğu bağımsız maliyet muhasebesi uygulamalarını tercih eden işletmelerde, stoklardan endirekt ilk madde ve malzemenin alınarak üretime gönderilmesi durumunda, maliyet muhasebesi bölümü tarafından yapılacak ilgili kayıta aşağıdaki hesaplardan hangisinin alacağına kayıt yapılır?

- a) 700. Maliyet Muhasebesi Bağlantı Hesabı
- b) 701. Maliyet Muhasebesi Yansıtma Hesabı
- c) 711. Direkt İlk Madde ve Malzeme Yansıtma Hesabı
- d) 721. Direkt İşçilik Yansıtma Hesabı
- e) 731. Genel Üretim Giderleri Yansıtma Hesabı

STAJ BAŞLATMA

MALİYET MUHASEBESİ

12.ÜNİTE: GİDERLERİN DAĞITILMASI

Genel Üretim Giderlerinin Özellikleri:

1. mamulle arasında direkt bir ilişki yoktur. (endirekt maliyettir.)
2. birbirinden çok farklı nitelikte çok farklı maliyet unsurlarından oluşur (bir kısmı sabit, bir kısmı değişkendir)
3. bir kısmı zaman içinde düzensiz dağılım gösterir. (ikramiyeler, izin ve tatil ücretleri, ısınma giderleri .)
4. bir kısmının kesin tutarları ancak yıl sonlarında belirlenebilir. (bakım onarım giderleri, amortisman giderleri)
5. yıllık tutarı belli olan bazı genel üretim giderlerin imalata yüklenmesi isteğe bağlıdır. (çalışmayan makinelerin amortismanı gibi)

MALİYET DAĞILIMLARI:

Üretim işletmelerinde üretilen mamulün birim ve toplam maliyetinin belirlenebilmesi için üretimle ilgili yukarıda sayılan giderlerin dağıtımının yapılması gerekir. Giderlerin dağıtımı 3 aşamada gerçekleşmektedir. Bunlar;

1. Dağıtım: Giderlerin (Ortak Gider, Endirekt Gider) gider yerlerine dağıtımıdır.

2. Dağıtım: Yardımcı Üretim ve Yardımcı Hizmet gider yerlerinde toplanan giderlerin, esas üretim gider yerlerine dağıtılmasıdır.

2.dağıtımda kullanılan yöntemler;

- a) Doğrudan (basit, direkt) dağıtım
 - Yardımcılar pay almaz
- b) Kademeli (basamaklı, şelale, sıralı) dağıtım
 - Yardımcılar kısmen pay alır
- c) Matematiksel (eş zamanlı çözüm, denklem) dağıtım
 - Yardımcılar tamamen pay alır
- d) Karşılıklı (turlamalı) dağıtım
- e) Standart (planlı) dağıtım

3. Dağıtım: Esas Üretim Gider yerlerinde toplanan giderlerin, üretilen mamuller ve yarı mamuller arasında dağıtılmasıdır.

* kademeli dağıtım yönteminin kuralları;

1.kural: soruda hangi giderden başlanması isteniyorsa o yardımcı gider yerinden başlanır. Soruda istenmemişse giderlerin dağıtımına en çok gider yerine hizmet eden gider yerinden başlanır.

2.kural:eşit sayıda gider yerine hizmet verenlerden maliyeti yüksek olan önce dağıtılır.

3.kural: dağıtımı yapılan yardımcı gider yeri kendisine pay almaz.

4.kural:dağıtımı yapılan yardımcı gider yerinden önce dağıtımı yapılan varsa ona da pay verilmez.

5.kural:giderler ilgili yardımcı gider yerlerinde toplanarak dağıtılır.

GİDER YERLERİ:

Esas Üretim Gider Yerleri: Mamul ve Hizmet Üretiminde, Mamulün özünü oluşturan hammaddelerin işlendikleri ve şekil verilerek mamul hale dönüştükleri yerlerdir. Örneğin, Bir mobilya üretiminde, doğrama, montaj, döşeme ve boyama gibi.

Yardımcı Üretim Gider Yerleri: Esas üretim gider yerlerinin faaliyetlerini sürdürebilmesi için gerekli bir kısım girdileri üreten gider yerleridir. Esas üretim gider yerlerine girdi sağlayan elektrik santrali, buhar dairesi gibi.

Yardımcı Hizmet Gider Yerleri: Tüm gider yerlerine hizmet sağlayan birimlerdir. Bakım onarım, Yemekhane, gibi.

STAJ BAŞLATMA MALİYET MUHASEBESİ

Üretimle ilgili giderlerin gider yerlerine dağıtımında, direkt giderler yani direkt ilk madde ve malzeme giderleri ile direkt işçilik giderleri, gider yerlerine doğrudan yüklenebilir.

Endirekt giderlerin yani genel üretim giderlerinin gider yerine dağıtımı ise doğrudan yapılamaz. Bunların gider yerlerine dağıtılabilmesi için dağıtım ölçülerine gerek vardır.

Dağıtım ölçüsü (anahtarı); gider yerlerine endirekt giderlerin dağıtılmasında kullanılan birtakım anahtarlardır. Örneğin, Elektrik Gideri için Ampul sayısı, Isıtma Gideri için m2 gibi.

GENEL ÜRETİM GİDER TÜRÜ	DAĞITIMDA KULLANILACAK DAĞITIM ANAHTARI
Fabrika binası kirası	Metrekare
Fabrika binası amortismanı	Metrekare
Isıtma	Radyatör sayısı
Makine bakım onarımı	Makine saati – bakım onarım saati
Enerji	Kw saat, ampul sayısı
Sosyal tesisler	İşçi sayısı
Yemekhane	İşçi sayısı
Su gideri	Musluk sayısı

Endirekt Giderlerin gider yerlerine dağıtımında dağıtım oranları kullanılır. Dağıtım oranları aşağıdaki şekilde hesaplanır.

Dağıtım Oranı=GÜG Toplam Maliyeti / Dağıtım Anahtarlarının Toplam Miktarı

Dönem Boyunca ortaya çıkan direkt giderler doğrudan, endirekt giderler ise dağıtım yapıldıktan sonra Gider Dağıtım Tablosu Adı verilen bir tabloyla yerleştirilir. Böylece, bir dönemde işletme faaliyetleri ile ilgili olarak ortaya çıkan giderlerin hem çeşit hem de gider yerlerine dağılımını toplu olarak bir arada görmek mümkün olur.

STAJ BAŞLATMA

MALİYET MUHASEBESİ

ÜNİTE 12 SORULARI: GİDERLERİN DAĞITILMASI

- Yardımcı üretim gider yerlerinde ve yardımcı hizmet gider yerlerinde toplanan giderler yerine bütçelenmiş giderlerin esas üretim gider yerlerine dağıtıldığı II. Dağıtım yöntemi aşağıdakilerden hangisidir?
 - Basit dağıtım
 - Kademeli dağıtım
 - Matematiksel dağıtım
 - Planlı dağıtım
 - Turlamalı dağıtım
- I. Doğrudan dağıtım yönteminde, hizmet üretim gider yerleri birbirine doğrudan dağıtım yapar. II. kademeli dağıtım yönteminde, hizmet üretim gider yerleri arasındaki ilişki dikkate alınmaz. III. ikinci dağıtımda, hizmet ve yardımcı üretim gider yerlerindeki endirekt maliyetler esas üretim gider yerlerine dağıtılır. IV. üçüncü dağıtımda esas üretim gider yerlerindeki endirekt maliyetler uygun yükleme oranlarıyla mamullere yüklenir.

Bu bilgilere göre genel üretim giderlerinin dağıtımı ile ilgili yukarıda verilen ifadelerden hangileri doğrudur?

 - I ve II
 - II ve III
 - I ve IV
 - III ve IV
 - II, III ve IV
- ABC Üretim işletmesinde iki esas iki de yardımcı gider yeri bulunmaktadır. Bu gider yerlerine ait bazı veriler şöyledir;

	Dağıtım Ölçüsü	Gider Toplamı
Sosyal giderler	İşçi sayısı	200.000 TL

Gider Yerleri	İşçi sayıları
Boyama	15
Dikiş	50
Yemekhane	13
Temizlik	22

Bu bilgilere göre dikiş esas üretim gider yerine sosyal giderlerden düşen pay kaç TL'dir?

- 26.000
- 30.000
- 44.000
- 50.000
- 100.000

STAJ BAŞLATMA MALİYET MUHASEBESİ

4. Özil üretim işletmesinde birinci dağıtım sonucunda gider yerlerinde toplanan giderler ve yardımcı gider yerlerinin diğer gider yerlerine verdikleri hizmetlerin oranları şöyledir;

	Boyama	Montaj	Yemekhane	Bakım-onarım
I.dağıtım toplamları	500.000	80.000	200.000	150.000
Yemekhane	%70	%20	-	%10
Bakım – onarım	%50	%30	%20	-

İşletme giderlerin dağıtımında matematiksel dağıtım yöntemini kullanmaktadır.

Yemekhane X ve Bakım – onarım Y ile ifade edilirse matematiksel dağıtım yönteminde karşılıklı dağıtıma girecek gider yerlerinin matematiksel denklemleri aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- a) $X = 200.000 + 0,20 Y$
 $Y = 150.000 + 0,10 X$
- b) $X = 500.000 + 0,20 Y$
 $Y = 80.000 + 0,10 X$
- c) $X = 150.000 + 0,20 Y$
 $Y = 200.000 + 0,10 X$
- d) $X = 80.000 + 0,20 Y$
 $Y = 2000.000 + 0,10 X$
- e) $X = 200.000 + 0,20 Y$
 $Y = 500.000 + 0,10 X$

5. Bir üretim işletmesinin nisan döneminde 30.000 TL'lik fabrika kirası gideri ve 20.000 TL'lik ısıtma gideri gerçekleşmiştir. Bu işletmeye ait dağıtım ölçüleri ise şöyledir;

DAĞITIM ANAHTARLARI	EÜGY		YHGY		DÖNEM GİDERİ
	A	B	X	Y	Yönetim
Metrekare	50	20	5	15	10
Petek	0	15	10	5	10

Fabrika kirası metrekare, ısıtma giderleri ise petek sayılarına göre dağıtılacaktır.

Bu bilgilere göre B gider yerinin I. Dağıtım toplamı kaç TL'dir?

- a) 50.000
- b) 45.000
- c) 30.000
- d) 15.000
- e) 13.500

STAJ BAŞLATMA

MALİYET MUHASEBESİ

13.ÜNİTE: MALİYET MUHASEBESİNİN YÖNETİM KARARLARINDA KULLANILMASI

ÜRETİM VE SATIŞ HACMİNİN BELİRLENMESİ KARARLARI BAŞABAŞ NOKTALARININ SAPTANMASI - BÜTÇELER

$$\text{BBN Miktarı} = \frac{\text{Toplam Sabit Giderler}}{\text{Katkı Payı (Birim satış fiyatı – Birim değişken giderler)}}$$

İşletmenin hangi kapasite kullanım oranında Başabaş noktasına ulaştığı toplam katkı payı tutarının esas alınmasıyla hesaplanır. Formül şöyle olur;

$$\text{BBN' deki KKO} = \frac{\text{Toplam Sabit Giderler}}{\text{Toplam Katkı Payı (Toplam net satışlar – Toplam değişken giderler)}}$$

$$\text{BBN Tutar} = \frac{\text{Toplam Sabit Giderler}}{\text{Katkı Oranı}}$$

$$\text{Katkı Oranı} = \frac{\text{Toplam net satışlar – Toplam değişken giderler}}{\text{Toplam net satışlar}}$$

ya da;

$$\text{Katkı Oranı} = \frac{\text{Birim satış fiyatı – Birim değişken gider}}{\text{Birim satış fiyatı}}$$

KAR FORMÜLLERİ

KAR= (Satış Miktarı X Katkı Payı) – Sabit Maliyet

KAR= (Net Satış Tutarı X Katkı Oranı) – Sabit Maliyet

GÜVENLİK PAYI= Gerçekleşmesi Beklenen Satış Miktarı – BBN Satış Miktarı

GÜVENLİK PAYI= Gerçekleşmesi Beklenen Satış Tutarı – BBN Satış Tutarı

Örnek1. ÖZİL A.Ş. “A” mamulü üretmeyi planlamaktadır. Yapılan maliyet analizlerinde söz konusu mamulün toplam sabit maliyetlerinin 80.000 TL ve toplam değişken maliyetlerinin ise, 100.000 TL olacağı tahmin edilmektedir. Yapılan piyasa araştırmasına göre 200.000 TL’ lik satış yapılabileceği öngörülmüştür. Bu durumda işletmenin Başabaş noktası satış tutarı ne olur.

$$\text{BBN Tutar} = \frac{\text{Toplam Sabit Giderler}}{\text{Katkı Oranı}}$$

$$\text{Katkı Oranı} = \frac{\text{Toplam net satışlar – Toplam değişken giderler}}{\text{Toplam net satışlar}}$$

STAJ BAŞLATMA MALİYET MUHASEBESİ

$$\text{Katkı Oranı} = \frac{200.000 - 100.000}{200.000} = 0.5$$

$$\text{BBN Tutarı} = \frac{80.000}{0,5} = 160.000 \text{ TL}$$

Örnek 2: KOÇ A.Ş.'nin 31.12.2019 tarihi itibarıyla;

Toplam sabit maliyetleri: 54.000 TL

Birim değişken maliyetleri: 25 TL/ ad.

Toplam net satışları: 105.000 TL

Birim satış fiyatı: 35 TL/ ad.

Bu bilgilere göre KOÇ A.Ş.'nin başabaş noktası satış miktarı ile toplam değişken giderleri nedir.

$$\begin{aligned} \text{BBN Miktarı} &= \frac{\text{Toplam Sabit Giderler}}{\text{Katkı Payı (Birim satış fiyatı - Birim değişken giderler)}} \\ &= \frac{54.000}{35 - 25} = \mathbf{5.400 \text{ birim}} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{Satış miktarı} &= \frac{\text{Toplam Net Satışlar}}{\text{Birim Satış Fiyatı}} \\ &= \frac{105.000}{35 \text{ TL/ ad.}} = \mathbf{3.000 \text{ birim}} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{Toplam Değişken Gider} &= \text{Birim değişken maliyet} \times \text{Satış miktarı} \\ &= 25 \text{ TL/ ad.} \times 3.000 \text{ birim} \\ &= 75.000 \text{ TL} \end{aligned}$$

ÖRNEK 3: Bir işletmenin toplam satışlarının 500.000 TL ve BBN düzeyindeki satışlarının 430.000 TL olması durumunda Güvenlik Payı kaç TL olur?

$$\begin{aligned} \text{Güvenlik Payı} &= \text{Bütçelenen Satış Tutarı} - \text{BBN Satış Tutarı} \\ &= 500.000 - 430.000 \\ &= 70.000 \text{ TL} \end{aligned}$$

STAJ BAŞLATMA MALİYET MUHASEBESİ

BÜTÇELER

Bütçe: Önceden ortaya konan bir amaca ulaşabilmek için, işletmenin geleceğe ait bir dönemde izleyeceği politikayı ve yapacağı işleri parasal ve sayısal terimlerle açıklayan bir rapor veya raporlar dizisi" olarak tanımlanabilir.

Üretim bütçesi: Bütçelenmiş satışları karşılamak için bütçe döneminde üretimi gereken mamul miktarının tahminidir.

$$\text{Üretim miktarı} = \text{bütçelenen satış miktarı} + \text{arzu edilen stok miktarı} - \text{dönem başı stok miktarı}$$

Esnek bütçe = sabit maliyet + (birim değişken maliyet x faaliyet hacmi)

$$Y = a + (b \cdot X)$$

Ana bütçe, planlama ve kontrol amacıyla faaliyetleri planlanan bir dönem (genellikle bir yıl) için hazırlanan çeşitli bütçelerden oluşur. İşletmenin **faaliyet bütçeleri ile yatırım ve finansman bütçelerini** içeren bütçelerdir. Diğer bir deyişle ana bütçe, bir bütçeler topluluğudur.

Bütçe çeşitleri

1. **Kabul Ettirilen Bütçe:** yukarıdan aşağıya doğru bütçeleme olarak da ifade edilir. Üst yönetim bütçeyi hazırlar ve alt kademedekilerin uygulaması sağlanır
2. **Katılımlı Bütçe:** aşağıdan yukarıya doğru hazırlanır. Alt kademedeki yöneticiler bazen de çalışanlarında dahil edilerek hazırlanan bütçedir.

Bütçeleme Sürecinin Bileşenleri:

1. Satış bütçesi
2. Üretim bütçesi
3. Direkt ilk madde ve malzeme bütçesi
4. Direkt işçilik bütçesi
5. Genel üretim giderleri bütçesi
6. Üretilen ürünlerin maliyeti bütçesi
7. Satılacak ürünlerin üretim maliyeti bütçesi
8. Pazarlama satış ve dağıtım giderleri ile genel yönetim giderleri bütçesi
9. Nakit bütçesi
10. Proforma gelir tablosu
11. Proforma bilanço

Bütçeleme süreci;

1. İlkelerin belirlenmesi
2. İlk teklif
3. Birleşme ve gözden geçirme
4. Görüşmeler ve düzeltmeler
5. Ayrıntılı plan teklifi
6. Onay ve uygulama

STAJ BAŞLATMA MALİYET MUHASEBESİ

ÜNİTE 13 SORULARI

1. ÖZÖZİL işletmesinin satışları 220.000 TL, toplam değişken maliyetleri 85.000 TL, toplam satış maliyeti 25.000 TL ve satış iskontoları 30.000 TL'dir. İlgili dönemde işletme ürettiği 1.000 adet mamulün tamamını satmıştır.
Bu bilgilere göre işletmenin birim katkı payı ne kadardır?
 - a) 80
 - b) 100
 - c) 110
 - d) 135
 - e) 150
2. Birim satış fiyatı 50 TL birim değişken maliyeti 30 TL ve yıllık sabit maliyetlerinin toplamı 100.000 TL olan işletmenin katkı oranı aşağıdakilerden hangisidir?
 - a) 1
 - b) 0,40
 - c) 0,45
 - d) 0,50
 - e) 0,60
3. Birim satış fiyatı 70 TL, katkı oranı 0,30 olan bir işletmenin birim değişken maliyeti kaç TL'dir?
 - a) 24
 - b) 25
 - c) 30
 - d) 45
 - e) 49
4. Bir üretim işletmesinin yıllık 5000 birim satış hacmindeki satış ve maliyet bilgileri şöyledir;
Birim satış fiyatı : 95 TL
Birim değişken maliyeti : 35 TL
Toplam sabit maliyeti : 280.000 TL
Bu bilgilere göre, işletmenin karı kaç TL'dir?
 - a) 10.000 TL
 - b) 20.000 TL
 - c) 30.000 TL
 - d) 40.000 TL
 - e) 50.000 TL
5. Mesut Üretim işletmesinin yıllık 60.000 birimlik satış hacmindeki satış ve maliyet bilgileri şöyledir;
Birim satış fiyatı : 17 TL
Birim değişken maliyeti : 12 TL
Toplam sabit maliyetleri : 100.000 TL
Bu bilgilere göre işletmenin BBN satış tutarı ne kadardır?
 - a) 200.000
 - b) 240.000
 - c) 300.000
 - d) 340.000
 - e) 400.000

STAJ BAŞLATMA MALİYET MUHASEBESİ

6. İzleyen dönemde mevcut satışları üzerinden %20 kar elde etmeyi hedefleyen bir işletmenin bazı bilgileri şöyledir;

Net satışlar	: 30.000 TL
Toplam sabit maliyetleri	: 44.000 TL
Birim satış fiyatı	: 8 TL
Birim değişken maliyeti	: 6 TL

Bu verilere göre işletmenin hedeflenen karı sağlayacak satış tutarı aşağıdakilerden hangisidir?

- a) 200.000
 - b) 120.000
 - c) 100.000
 - d) 95.000
 - e) 75.000
7. Bir üretim işletmesinin yıllık 60.000 birimlik satış hacminde ortaya çıkan satış ve maliyet bilgileri şöyledir;
Toplam sabit maliyetleri	: 600.000 TL
Birim satış fiyatı	: 35 TL
Birim değişken maliyeti	: 20 TL

Bu bilgilere göre birim değişken maliyetin %15 arttırılması durumunda başabaş noktası satış miktarında ne kadarlık bir değişim meydana gelir?

- a) 20.000 birim artış
 - b) 20.000 birim azalış
 - c) 10.000 birim artış
 - d) 10.000 birim azalış
 - e) 5.000 birim artış
8. Bir işletmenin faaliyet bütçeleri ile yatırım ve finansman bütçelerini içeren bütçe aşağıdakilerden hangisidir?
- a) Satış Bütçesi
 - b) Üretim Bütçesi
 - c) Ana Bütçe
 - d) Proforma Gelir Tablosu
 - e) Proforma Bilanço

9. Has Özil üretim işletmesinin üçer aylık dönemler itibarıyla bir yıllık bütçelenmiş satış miktarları şöyledir;

	1	2	3	4
Bütçelenmiş Satış Miktarları	400	600	700	1000

İşletme her dönem sonunda dönem için bütçelenen satışların %5 i kadar stok miktarını elinde bulundurmamak istemektedir.

Bu bilgilere göre işletmenin ikinci 3 aylık dönem itibarı ile bütçelenen üretim miktarı aşağıdakilerden hangisidir?

- a) 420 birim
- b) 500 birim
- c) 610 birim
- d) 630 birim
- e) 1015 birim

STAJ BAŞLATMA MALİYET MUHASEBESİ

10. Bir tekstil üretim işletmesinin 3 aylık dönem için belirlemiş olduğu bütçelenmiş üretim miktarları şöyledir;

	Bütçelenen Üretim Miktarları
Nisan	200 birim
Mayıs	300 birim
Haziran	400 birim

Her bir ürün için 2 mt kumaşın kullanıldığı işletmede her ay sonunda bir sonraki ay için bütçelenen üretimde kullanılacak kumaş miktarının %20 si kadar bir stok bulundurulmak istenmektedir.

Bu bilgilere göre işletmenin mayıs ayında satın alması gereken kumaş miktarı ne kadardır?

- a) 320 metre
- b) 520 metre
- c) 640 metre
- d) 800 metre
- e) 960 metre

	1. ÜNİTE	2. ÜNİTE	3. ÜNİTE	4. ÜNİTE	5. ÜNİTE	6. ÜNİTE	7. ÜNİTE	8. ÜNİTE	9. ÜNİTE	10. ÜNİTE	11. ÜNİTE	12. ÜNİTE	13. ÜNİTE
1	C	C	E	B	E	E	C	A	B	D	A	D	D
2	D	E	B	D	B	C	C	C	A	A	E	D	B
3	C	E	C	E	C	D	A	B	D	D	C	E	E
4	A	D	D	E	A	A	E	D	B	B	B	A	B
5	D	A	E	A	E	C	A	E	E	C	D	E	D
6	D	B	B		D	D	B	A	A	D	D		A
7	E	C	A	D	A	E	E	D		D	E		C
8		B	C	C	D	C	B	B		A	B		C
9		C	E	A	C	B	D	E		C			C
10		E	C	D	B	A	D	A		E			C